ÖLÜM BENİ ÇAĞIRIYOR

Yılmaz GÜNEY

GENÇLİK ÖYKÜLERİ

YENİ EKLERLE 5. BASIM

YABA

İÇİNDEKİLER

Beşinci Basım İçin 7
Yılmaz Güney'in İlk Öyküleri
Gençlik Öykülerine Giriş..... 9
Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri..... 15
Unutulmuş Adam 19
İçimizden Biri..... 22
Ölüm Beni Çağırıyor..... 24
Kötüsünü de Seviyorum Şu İnsanların 28
Yasaklar Hiç Bitmeyecek 31
Yarınlara Usançlı Tutku 34
Mavisiz Yalnızlık 38
Deli Çocuklara Şarkı 42
Ona 45
Sürüngenler 51
Lastik..... 57
Oğluma Hikâyeler..... 62
Mektup 67
Söyleşi..... 69

BEŞİNCİ BASIM İÇİN

1991 yılı başlarında bu kitabın ilk basımını sunduğumuzda, Yılmaz Güney'in bilinmeyen dokuz öyküsü yer almıştı. Okurlar, "Öykücü Yılmaz"ı da bağrına basmış, yayınevinden onun varsa başka öykülerinin de bulunup günyüzüne çıkarılmasını istemişlerdi. Başka öykülerinin olduğunu biliyorduk, araştırmalarımızı sürdürdük. Üçüncü basıma "Lastik" adlı öyküsü eklendi. Dördüncü basımda, öykü ile yoğunlaştığı yıllarda Vedat Günyol'a yazdığı bir mektubunun ilgili bölümü alındı. Elinizde tuttuğunuz beşinci basıma ise bilinmeyen üç yeni öyküsü daha eklendi. Adana'da aynı dönemde yayımlanan Salkım dergisinde çıkan bu öyküler: "Unutulmuş Adam", "İçimizden Biri", "Kötüsünü de Seviyorum Şu İnsanların" adlarını taşıyor. Böylece "Ölüm Beni Çağırıyor" Yılmaz Güney'e yakışır bir gelişmeyle her basımda kendini biraz daha yenileyerek beşinci basıma ulaşmış oldu. Öykülerin tümü, yayımlanış tarihlerine göre sıralandılar. Yedinci Sanat dergisinde filmleriyle ilgili, kendisiyle yapılan bir söyleşide, Güney; "Yaptığım bütün filmlerde benden bir parça vardır" demişti. Edebiyat cephesinden bakarsak, bunu öykülerinde fazlasıyla görürüz. Biz burada hiç eskimeyen, pırıl pırıl on üç özgün öyküde, gitgide daha çok özlenen bir sanat adamının gençlik yıllarında buluşuyoruz...

A.D.

YILMAZ GÜNEY'İN İLK ÖYKÜLERİ
GENÇLİK ÖYKÜLERİNE GİRİŞ

Türkiye toplumunun Cumhuriyet dönemindeki gayrı resmi kültür elçileri, bir elin parmakları kadar azdır. Hayat ile sanat arasındaki sıkı bağın somut birer örneği olarak, kültür tarihimizde köşe taşı olabilmiş bu sanatçılarımızın ilki, insanımızı duyarlılık temelinde kuşatmış olan Nazım Hikmet ise; ikincisi daha çok bilinç katında sanatsal üretimini temellendirmiş olan Yılmaz Güney'dir. Çünkü, son çözümlemede biri şair; diğeri anlatıcıdır.

Yılmaz Güney, gerek sinemacı (yönetmen, oyuncu), gerekse bir edebiyatçı (romancı, öykücü) olarak bir anlatıcıdır. Zira her iki sanat da anlatıma dayalıdır. Sanatçı, ister edebiyatın malzemesi olan dil ile; isterse sinemanın malzemesi görüntü ve efeketle anlatsın sonuçta sanatsal üretiminin boyutlarını anlattığı «şey» ile «anlatış biçimi» belirler. Öyleyse anlatıya dayalı sa-

natlarda bir sanatçının özgünlüğünü bu iki alanda belirlemek gerekir. Bunu yapmadan önce, sanatsal üretimin içine öykü kapısından girdiğine ve bu kitapta da ilk öyküleri toplandığına göre , Yılmaz Güney'in öyküyle buluştuğu dönemdeki Türk öykücülüğünün kalın çizgilerini belirlemek de bir zorunluluktur.

Güneyin öyküleri, Cumhuriyet dönemi Türk öyküsünde iki çizginin yanyana uzandığı yıllarda yazılmıştır. 1950'ler, bir yandan Ömer Seyfettin'le başlayan ve «olay öyküsü» ile tanımlanan çizginin Orhan Kemal, Fakir Baykurt, Talip Apaydın'la köy ve kasaba gerçekçiliği ekseninde sürdüğü yıllardır.Bu çizgide bireyden çok, ya da bireyle birlikte halka ve onun toplumsal sorunlarına yakındır öykücü. Klasik öykü kurgusuna uygun, 'Serim, düğüm, çözüm' bölümleriyle belirlenen ve temada toplumsal çelişkilerin, açlığın yoksulluğun öne çıktığı öykülerdir bunlar. Öte yandan Sait Faik'le belirginleşen «durum öyküsü», bireyin toplum içindeki 'halleri'ni temel alan, belli bir biçimde başlayan, gelişen ve biten bir olaya dayanmayan gündelik hayatın sıradan bir anını yansıtan öyüklerle çizilen başka bir çizgi.

İşte, Yılmaz Güney'in bu ilk öykülerini açıklamaya çalıştığımız ikinci çizgide temellendirmek mümkündür. İkinci çizgide ama özgün bir konumda. Güney'in ilk öyküsünden son filmi olan Duvar'a kadar bir anlatıcı olarak, anlattığı 'şey'de pek büyük farklılıklar görülmez. Fakat 'anlatış biçimi' bu ilk öykülerindekinden oldukça farklılaşmıştır. Bunu belki, sanatçının özellikle 1960'lardan sonra bilinç serüveninde meydana gelen farklılaşmayla açıklamak mümkündür. Bu bakımdan Yılmaz Güney'in sanatında da üç ayrı dönemden söz edilebilir: Yaşama, tanıma ve tanımlama. Ancak bu dönemleri bir-

birlerinden kopan ve birbirlerine bağlanan yanlarıyla kavramak sağlıklı olacaktır. Bir saptama için zorunludur bu.

«Yaşama» döneminde Yılmaz Güney, halktan bir kişi olarak, Adana'da yokluğu yoksulluğu görmüş, işçiyi, işçiliği yaşamış. Hayatın acı yanlarına karşı tepkileri bu dönemde daha çok psikolojiktir. Şiir yazan ve okuyan köylü Yakup'a hayranlık duyar.Lüks sinemalarda film izlemek ona göre değildir... «Ölüm Beni Çağırıyor» daki öyküleri Güney'in anlatış biçimlerindeki birinci döneminin ürünleridir. «Tanıma» dönemindeki Yılmaz Güney'se sinemasındaki «Çirkin Kral» yıllarıyla örtüşür. Halkın, ezilen insanın yaşantısı ve psikolojisini kendi yaşantı ve psikolojisiyle özdeşleştirir. Bu yaşantı ve psikolojiyi bir romancı olarak «tahkiye» ve bir oyuncu olarak «taklit» eder. Türk sinemasında halkla bu kadar yakın bir diyalog kurabilmesinin nedenleri, sanırız, burada aranmalıdır. «Tanımlama» dönemindeyse sanatçı, sosyalist bir düşünüş ve algılarıyla yaşadığı ve tanıdığını tanımlamaya girişir. 1970'lerde «Umut»la başlayan bu dönem hayatının, yani sanatsal üretiminin sonuna dek sürmüştür.

Güney'in bu ilk öykülerindeki özgünlük, işlenen temadan çok; bu temayı 'işleyiş biçiminde' ortaya çıkmaktadır. Tema olarak bireyin toplum içindeki durumu ve insan ilişkileri temel alınırken, anlatımda fantastik gerçekçiliğin anlatıma getirdiği olanaklara yaslanılır. Toplum ve birey ilişkilerinin bilinçaltına yansıyış biçimleri eylemler ve diyalogların yoğun kullanımıyla betimlenmiştir. Bu betimlemeler oldukça hareketli görüntüler olarak yansıtılmış, türlü birey halleri canlı bir anlatımla kuşatılmıştır. Daha ileri giderek bu öyküler için «Yılmaz Güney'in sinema tut-

kusunu edebiyatın malzemesiyle gidermesi» de denilebilir.Filme alınamayacağı baştan bilinerek yazılmış birer film öyküsü gibi. Bu yüzden dilsel anlatımın kullanım olanakları çarpıcılığın ve şaşırtıcılığın sınırlarına dek genişletilir:

Tiyatro seyircisinin seyrettiği oyunla hayatı(nı) özdeşleştirmesi; «ışıklar sönünce perde açıldı.» Açılan perde, Hayat adlı 'oyunun' perdesidir elbet... Bir ölünün bilinciyle geride kalanlar... Toplumsal yasaklar karşısında bireyin arayışı, çıkmazı ve anlamsızlık... Yoksulluk karşısında çaresizlik... Sanatçının psikolojisi, sanatsal nesnenin (resmin) sanatçıyı (ressamı) belirlemesi... «Ben»in insanda ayrılıp birleştiği noktalar... Sevginin psikolojik belirlenmesi... Bireysel parçalanma... Tüm bu temalar bilinç akışı tekniğiyle işlenmiş, türlü insanlık durumları sinemasal anlatımın özellikleriyle görüntüden görüntüye geçen çerçevelemelerle belirlenmiştir.

Bu kitapta yer alan ve «Oğluma Hikayeler» dizisinde (1978) yayımlanan «Hayata Seyirci Kalmak Kötüdür Oğlum» adlı öykü dışındaki öyküler, Yılmaz Güney'in 1950'li yıllarda Yeni Ufuklar, Pazar Postası, Onüç ve Bir dergilerinde yayımlanmış ve daha sonra basılan kitaplarına girmemiş öyküleridir. Sanatının yukarıda tanımlamaya çalıştığımız ilk döneminin özelliklerini taşıyan bu öyküler, Güney'in sanata, anlatıcılığa bir ilk adımı, onun bir rengi olarak algılanmalıdır. Çirkin Kral'dan geçip Umut'a uzanan çizginin başlangıcıdır bu gençlik öyküleri. Sanatçının bizzat yaşadığı ilişkiler sonraki sanatsal üretimlerinde, öykü roman ve filmlerde ele aldığı toplumsal sorunların kaynağında birer tema olarak kalmış; ancak anlatımda «olay»a yöneliş olarak da farklılaşma ortaya çıkmıştır. Bu farklılaşmanın bir bo-

yutu da bu ilk öykülerindeki «fantastik gerçekçilikten», sanatının ikinci dönemindeki «toplumcu gerçekçiliğe» hatta «eleştirel gerçekçiliğe» kadar uzanmıştır. Kuşkusuz bu, sanatçının bilinç düzeyinde, politik mücadelesinde ortaya çıkan bir farklılaşmayla da yakından ilgilidir.

Yılmaz Güney'in «tanımlama» dönemindeki politik sinemasının estetik başarısı nerede aranmalı? Yılmaz Güney, sosyalizm kavrayışını sanatla beslemedi; sanatını sosyalist bir kavrayışla besledi. Hele bu, sosyalizmi mekanik ve salt ekonomik bir algılayış hiç olmadı. Sanırız sorunun yanıtı burada aranmalıdır. Elinizdeki öyküler de bu yanıtın birer gerekçesidir.

MUSTAFA PALA

Yaba/Öykü dergisi, S. 64-65, 1991

ÜÇ BİLİNMEYENLİ EŞİTSİZLİK SİSTEMLERİ

Dedi. «Yok» dedim. «Olmaz» dedim. Sinekli parkın gölgeli karanlığında «Olmaz»lar, gölgelerin çengelli uçlarına asıldı, «Olur» oldu. Soğuk soğuk eller uzandı karanlığa «Kaybettin» dediler. «Bunu da kaybettin» Üçlü karanlık sekizleşti.

«Seni kaybetmek istemiyorum» dedim yavaşça. Küçük çıplak ayaklarını havuzun sularına bıraktı. Bilinçsiz çemberler türedi. Kınalı ellerini birbirine kavuşturdu. «Öyleyse iki lira ver» dedi. Gözlerini yumdu. Kirpikleri göz boşluklarını gölgelendirdi. Dudaklarını, büzüştürdü. Uzattı. Uzandım. Dokunmaya korktum sonra. Çekildim «Yok dedim» «Olmaz». Seni böyle düşünmek istemiyorum. «Gözlerini açtı.» Nasıl istersen peki. Sana namuslu oropsu pozlar mı takınayım yani. Bir hoş oynattı kalçalarını. İçimde bir diklenme oldu - Hani beni olduğum gibi seviyordun. Sana yine söy-

lüyorum. Ben orospuyum - Diklenmem yavaş yavaş eridi. Şu arabada gördüğün kızla oğlan var ya, iki lira verirsen sen de onlar gibi yaparsın. Utandım...

Gerçekleri kabullenemiyorum. Beni, iki liram için öptüğüne de inanamıyordum bir türlü. İnanasım gelmiyordu. Onun, annemden, ablamdan farkı yoktu. Annem de babamla kırıştırırken aynı şekilde küçülüyordu. Yüzleri bir başka değildi onlarınkinden.

Kınalı ellerini tuttum. «Bak bana» dedim. Baktı. «Benden para isteme» dedim. «Para isteyince seni küçültüyorum gözümde - Yüzüme değişik bir anlam verdim - Yanlış anlama.»

Kalçasını eski yerine koydu. «Daha neler... Başka ne yapıyorsun.»

«Beni sevmiyorsun diyorum.»

«Paran oldukça severim seni. Hoş parlak çocuksun. İyisin de ama; senin güzelliğin, iyiliğin benim işimi görmez. Ben, sennen; onnan yatmazsam aç kalırım. Sen bennen yatmazsan da olur. Hizmetçi kız var evde. Onu sıkıştırırsın. Gördüm geçen gün. Kalçaları falan dolgun. Baban bulmuştur diye düşündüm. O da olmazsa ellerin var. Gençsin. Kimse ayıplamaz.»

İneklerine karpuz kabuğu toplayan ihtiyar kadının sepetinden kabuk çıkardı. Son kalan kırmızıları kemirdi. Bir tane daha çıkardı. Elime sıkıştırdı. Alay edercesine güldü. Islak bir soğukla ürperdim. «Verecek misin?» diye mırıldandım — Bu arada başka şeyler düşündüm. Örneğin kalkıp gitmeyi. Kadına sövmeyi — Kırıtarak güldü. «İki lira verirsen hemen» dedi. Eliyle boş; eski bir yük arabasını gösterdi.

Kendime çok bilmiş bir insan süsü vererek «Böyle yapmazsan olmaz mı?» dedim. «Ne güzel bir işin var. Çalışıyorsun.»

Bir an gözlerimin içine baktı. Sonra dudaklarını bükerek konuştu. «Ne verirler fabrikada bana biliyor musun. Bu parayla geçinilir mi diye düşündün mü hiç. Babanın iki günde aldığını ben bir ayda alıyorum. O da ne çabayla. Fabrikada oğlanlar ellemedik yerimi bırakmazlar. Helaya gidecek olurum, yakalarlar. İlle de isterim diye tuttururlar. Ben de insanım. Benim de canım çok şey ister. Ben de ev kadınları gibi giyinmek, süs yapmak isterim. Güzel güzel şeyler yemek ister canım. Ama yok işte. Yokluğun gözü kör olsun. Ne yapalım; bir kere fakir doğmuşuz anamızdan. Fakir doğmak suçunu işlemişiz... Bunu yapan Allah Ne zaman görecek bilmiyorum. — Birinci şahıs rolünü oynayan oyuncu arkasını dönüp sümkürdü. O benim işte — Söylediklerim yalan mı, yalansa yalan de.»

«Sana bir ev tutsam gelir misin benimle: Ne istersen alırım. Benimle kal yeter.»

«Çocu... Ah... Benim aptal yavrum. — Bu sözler bir anne gibi söylenmiştir. — Şimdi ateşlisin. — Şimdi de çok bilmiş gibi konuşuyor. — Yaşın küçük diye kerhaneye gidemedin, nasılsa param var dedin. Şu karıya bir ev tutar; ateşim sönene kadar koynunda kalırım dedin. — Birinci şahıs; yani ben; bunları bildiğine hayret ettim. Bu anlamı yüzüme vermek için biraz zorluk çektim. — Sonra kıçıma tekmeyi atar gidersin.»

«Böyle söyleme.»

Çocukça bir üzüntü kapladı yüzümü.

«Ne söyleyeyim ya — Tırnaklarını ışığa tuttu — Peki; sennen geliyorum mu deyim. Ben sizden değilim. — Dudaklarımın yanlarında çizgiler belirdi. — Sizin toplumunuzun insanları ayarında değilim. Bunu sen de biliyorsun. Bak; herkes bir tutulsaydı; söyledikleri olurdu.Ben de seve seve yapardım. Kimse de

beni kınamazdı. Ama şimdi herkes seni ayıplar. En başta baban. Duyduğu gün paranı keser.»

Kalktı. Bakışlarımız çakıştı. Yüzünü buruşturdu. «İyi çocuksun» dedi. «İnsanlar hep senin gibi olmazlar. Herkes; bu ayrıntıları kaldıramaz ki ortadan. Kaldırsalardı; cennet olurdu buraları. Cennet.»

«Dur; nereye gidiyorsun?»

Parmağını karanlıkta bir sarıya uzattı, «Bak şu sarı oğlana» dedi. «Beni çağırıyor.»

Ben de ayağa kalktım — Oturmaktan yorulmuştum zaten — «Ona mı gidiyorsun. O basit bir işçi...»

İğrenerek baktı — İyice iğrenememişti — Yüzü daha bir buruştu. Yapmacıklı bir sinirle «Siz böylesiniz işte» dedi. «En iyiniz bile böyle. Kendi çıkarlarınız için neler yapmazsınız. İşçiymiş. Basit bir işçiymiş. — Seyircilerin durumlarını da görmek istiyordu. — Ben de işçiyim. Beni basit görmezsin değil mi? İşine yararım. Keyfini getiririm; doğru değil mi söylediklerim? — Söyledikleri doğruydu. Birinci şahıs doğru demiyordu — Ah domuzlar sizi. Domuzlar. Bir gün hepinizin topunu attıracaklar ya; dur bakalım ne zaman.»

Boş bir arabaya yöneldiler. Sarı oğlan kadının beline doladı kollarını. Ben kendimden utandım. İnsanlar ayrıntısız olmalıymış. Bunu orospu dediğim kadın söyledi. İnsanların hep bir olması gerekliymiş — Birinci şahıs rolünü oynayan adam; rolünün çok zor olduğunu düşündü. Zengin bir çocuk rolü oynamak ne zor dedi. —

Seyircilerden kimse oyunu alkışlamadı. İkinci perdeyi beklediler... Işıklar sönünce perde açıldı...

Onüç, Fikir ve Sanat Dergisi, Ekim 1955. İst.

UNUTULMUŞ ADAM

Sesimi duyuyor musunuz? Size bu kentin kenar mahallelerinin birinden, unutulmuş bir insan bağırıyor. Ben bağrıyorum. Ben... Bu gün bayram. Hepiniz yeni elbiselerinizi giyinmişsiniz. Sevgilinizi düşünüyorsunuz. Kesik saçlı sevgilinizi. Çocuklar renk renk balonlar uçuruyorlar. Küçük bir kızın üzerinde çiçekli basmadan bir urba. Cebi şeker dolu. istiyorsunuz. Vermiyor. Kiminiz yemek yiyorsunuz. Kiminiz çalışıyorsunuz.

Size bu sokaklardan bağırıyorum. Karnım aç. Biz dört kardeş bu küçücük evde otururuz. Ben en küçükleriyim. En acısı.Ayaklarım yok. Anamdan böyle doğmuşum. Sizleri çocuk gözlerimle görüyorum. Ağlıyorum. İçim eziliyor. Ben de sizler gibi balon patlatmak, atlı karıncaya binmek, cigara içmek, gülmek istiyorum.

Bir rüzgâr esmeye başladı.Karşı torosların ko kusunu duyuyorum. Çiçek kokuyor. Rengini bil mediğim çiçeklerin iç açıcı kokusu. Saçlarınız ara sında, yıllanmış tozlar dağılıyor. Açık havada şarap içiyorsunuz. Dolgun göğüslü İtalyan kadınları geliyor usunuza. Gülüyorlar. Bacaklarına bakıyorsunuz. Başınız dönüyor. Geceler dolu anılarınızı şarapta eritiyorsunuz. İçiyorsunuz. Anılarınızı yaşıyorsunuz bir bir. Önünüzden bir kız geçiyor. Upuzun saçlı bir kız. Kızı düşünüyorum. Ben, unutulmuş adam sizleri düşünüyorum. Göremediğiniz acılarınızı düşünüyorum.

Bir kız.. Yani sen. Evden daha yeni çıktın. Beni tanımazsın. Bir bankada çalışırsın. Adını pek bilmem. Gözlerini hiç unutmadım. Bana benzeyen insanlardan birini seversin. Ayaksız değil. Güzel kız seni tanrı yapmalıyım.

Seni de düşündüm küçük insan. Herkesten çok seni düşündüm. Böyle bir günde eski elbiseler giymen yok mu, çok üzdü beni. Her şeyi Allaha bırakmıştın. Oysa Allah bile seni unutmuştu. Ayakkabılarının dibi delik. Onları yaptıracak paran bile yok... Para bulsan sevineceğim küçük insan.

Saat Kulesi 12'yi vurdu.Bir otobüs geçti. Ayakkaplarını çıkarıp koştun. Otobüsün büyük adamlara ait olduğunu bilmiyordun. Onları kendinden sayıyordun. Onlarsa seni bilmiyorlardı. Seni yalnız ben biliyordum. Yalnız ben.

Böyle bir günde balıkçı kahvesinin bir köşesinde ne düşündüğünü pek bilmiyorum. Olsa olsa yine balıkçı gemileri usunda.

Şu anda, böyle oturacağına denizin maviliklerine karışmış olmalıydın. Bir türkü söylemeliydin. Balıkçıları anlatan iyimser bir türkü. Şimdi avuçlarına

ağlıyorsun. Denizden, kıyılardan çok uzaktasın. Kırmızı bulutlar kırmızı yağmur getirmeyecek artık. Her şey bitti. Tüm kayıkların battı. Şimdi onları düşünüyorsun..

Koca bir dünya yarattım. İyimser. Ağaç yaptım, yaprak yaptım. Çiçek çaldım getirdim. Dağlar, ırmaklar, yanardağlar düşündüm. Kar, yağmur yağdırdım. Sonra da sizlere bağırdım. Duyuyor musunuz. Ben unutulmuş adam sizlere bağırıyorum. Bu dünya sizindir. İnsansız kentin evleri de sizindir. Sancılarınızı çeken bir insan konuşuyor. Dinleyin.

Salkım Dergisi, Mart 1956, Adana

İÇİMİZDEN BİRİ

Aç kapıyı küçük Ülkü aç, üşüdüm...

Yağmurlu bir günde kapınızı çalsam açar mısınız? Ya da bir türkü söylesem. Yanık bir Anadolu türküsü. Bunu, Anadolu çocukları tarlalardan dönerlerken söylerler. Tozsu tozsu kokan yollardan, güzel güzel kızlara vuran türküler. Topraksız köylülerle birlikte kente geldik. Bozkır çiçeklerini, kerpiç evleri bırakıp. İnsan içine girecektik. Yağmur yağıyordu. Kapınızı çaldık. Açmadınız. Yüzünüze bakacaktık. Ellerimiz cebimizde, omuzumuzda torbalarımız. Geç vakitlere dek dolaştık. Kapılarınızın açılmasını bekledik. Ağlamak geldi içimizden. Yakıştıramadık. Aradan günler geçti. Yüzümüze bakmadınız. Varlığımız kimseyi ilgilendirmiyordu. Biz de sizden bir parçaydık. Sizlerden ayrılığımız yoktu. İnsanların kaynaştığı bir kentte insan bulamamak yok mu. O kodu bize.

Günlerce biriniz için dolaştık durduk. Sonra bir-

birimizden ayrıldık. Tek tek. Herkes başının çaresine bakacak. Beni de yalnız bıraktılar. Evlerinizde sıçak soba başında gazetenizi okurken, ben sizi düşünüyordum. Işıklı pencerenize, renkli camlarınıza bakıyordum. Kıracaktım nerdeyse. Gazetede yüz kap yemek yiyen bir adamın resmi vardı. Kocaman.. Bakıp gülüyordunuz. Toktunuz. Açlığı düşünmüyordunuz.

Ellerim cebimde. Soğuk geceleri tepeliyorum. Ayak izlerim soğuk kaldırımlarda eriyor. Ellerimi saklıyorum. Ellerinizin sıcaklığını duymamaktan korkuyorum. Köyümü, bozkırlarımı unutmuştum. Sizler bana yeterdiniz. Sizin için bu sokaklarda ölecektim.

Parasız yatılabilecek bir yer biliyorum. Orayı hiç bilmezsiniz. Buz gibi. İşte ben orada kalırım. Geceler upuzun. Bitmez. Buz gibi yerde soluk mum ışığı yüzümü aydınlatır. Cigaramı içerim. Düş görürüm. Irmaklardan geçemem. Bir adam öldürürüm. Beni asarlar. Tüm insanlar güler. Ekmek alırım. Zeytin alırım. Sevgilimi görürüm. «Rica ederim peşimi bırak» der. Gülerim. «Canım istediğinde bırakırım» derim. Ucuzluk olur. Uyanırım. Ateş yakarım. Parmaklarımı oynatır, ısıtırım. Cigaram var. Kibritim de. Köylü* içerim. Köylüyüm. Versem içmezsiniz. Bir tuhaf bakarsınız. Tuhaf baksanızda bakmasanız da severim sizleri. Anam beni insanları sevmem için doğurmuş. Sevgim o değin çokmuş ki, önce tüm sevgimi anama vermişim. Kalp sektesinden ölmüş. Buralara sevgimi dağıtmak için geldim. Başka ereğim yok.Biraz önce zeytin ekmek yedim. Tokum. Cigaram var. Kibritim var. Her şeyim var. Şimdi kapıların açılmasını bekliyorum. İlk işim kıyak bir helâya girmek olacaktır. Şöyle erinçliğini duya duya.

---

* Köylü» ucuz bir sigara adı (ed.)
* Salkım Dergisi, Nisan 1956, Adana

ÖLÜM BENİ ÇAĞIRIYOR

Beni niye öldürdün G.
Seni sevmek için
Yaşamak istiyorum...

Çoktandır özlediğim yanık saman kokulu bu toprak üzerinde dalıp kalmışım. Uyuyor muyum yoksa rüya mı görüyorum. Bilmiyorum... Serin bir gölge. Kafamda 12 tonluk Bussinglerin korkunç gürültüsü. Bir şeyler düşünmek istiyorum. İki şeyi bir araya getiremiyorum bir türlü. Düşüncelerim hep uçuyor. Biri daha uçtu. Yaprakları dökülmüş kuru bir dala takıldı kaldı. Ağacı salladım, salladım. Düşüremedim. Sonra, düşünüm testi olup düşüverdi. Kırıldı. İçinden bir kız çıktı. Kızıl mısır püskülü gibi parlak, yumuşak saçları vardı. Gözleri mavi mi, yoksa yeşil mi? Gözünün rengini bir türlü bulamıyorum.Kızın saçları ıslanmış. Göz yaşlarındandır, diyorum. Ayağa kalktı. «Benden ne istiyorsun?» dedi. Gülmeye çalıştım. Dudaklarımı oy-

natmak istedim. Dudaklarım donmuş. Kulaklarım oynuyor. Burnuma bir sinek kondu. Sonra, burnumdan içeri girdi. Gıdıklandım. Düşünümdeki kız, «Beni bırak da gideyim» dedi. «Yarın sayım var.» Kızın, rengini bilmediğim gözlerine baktım. «Git» dedim. «Git. Elini kolunu tutan yok ya.» Kız gitti. Arkasından baktım. Kızın ne güzel saçları vardı. Sonra, testinin, her biri bir yana gitmiş parçalarına bakıyorum. Kırık parçalarına bakıyorum. Kırık parçaları toplayıp eski haline sokmak istiyorum. Koca bir parça eksik. Yerini dolduracak şey bulamıyorum...

Karmakarışık sesler duyuyorum. Biri, göğsünü göstererek: «Buradan girmiş, burdan çıkmış,» diyor. Ne girip çıkan? Memlekette trafik yok mu?Bilmiyorum. Başka biri: «Ciğerlerini parça parça etmiş» dedi. Bir uğultu duydum. Biri kulağımı kesiyordu... Kulaklarımı aldı, cebine koydu. «Hatırâ!» dedi. Herif, tam da seçti hâtıra olacak şeyi. Ondan, ne duyarsa gelip bana söyler... Başka biri saçlarıma baktı: «Saçları da esaslı» dedi. Ya herif Kızılderiliyse. İlk işi saçlarımı kökünden söküp çadırına asmak olacak. Ya bir çingene çıkar da: «Derisini de ben alacam, iyi davul olur» derse. Kalkmak istiyorum. Yere kazıklamışlar sanki. Beyaz boyalı bir otomobil geldi. Üzerinde bir şeyler yazılı. Yazıları okumak istiyorum. Okuyamıyorum. Okumayı unutmuştum. Oysa ki ben liseyi, lise de beni bitirdi. Üstümdeki kazıkları çıkarıp beyoz boyalı otomobile bindirdiler... Bir vınlama ortalığı birbirine kattı. Bana ne olmuştu da bu otomobile bindirdiler. Bilmiyorum.

Penceresi, kapısı, tavanı olduğuna göre burası oda. Burada düşünülerimden başka her şey beyaz. Bir de, şu kızın gözleri beyaz değil. Ağzıma bir şey soktular. Ne soktuklarını bilmiyorum. Salt biri «Yuttu be...»

dedi. Gözlerimi tavana diktim. Bir ışık yandı. Ortalık sarı bir ışığa boğuldu. Bakışlarım tavanı deldi. Tâ... gökyüzünde bir yıldıza çarptı. Yıldız kaydı. Arkasından hiç bir iz bırakmadı. Öbürleri yine ıpıl ıpıl...

Tam yıldızın altındaki köyde, bir erkek, bir kadına: «Bak Haçça» dedi. «Yıldız gaydı.» Haçça, kayan yıldıza baktı. Kafasını salladı. «Biri öldü desenen» dedi.

Kayan yıldız benmişim... İnsanın kendi yıldızını bilmesi ne iyi şey... Tellim ona bakar. Günün birinde yıldızı kayarsa: «Vay canına, ben öldüm» der ve düşer ölür... Yıldızım, bulunduğum yerin damına düştü.

Birden kapı açıldı. İçeri anam girdi. Üzerime abandı. Ağladı, ağladı... «Yavrum» dedi. «Yavrum», başka demedi, bayıldı. Bana ne oldu. Söylesene sakallı, bana ne oldu. Gözlüklü biri, gözlerimi kapadı.

Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Beyazlara sarmışlardı beni. Sonra bir sandığa koydular. Sandığı iyice kapadılar. Güldüm. «Korkma, kaçmam» dedim. Biraz sonra siyah bir otomobile bindirdiler. İşler, amma da ters gidiyor ha. Daha demin miydi neydi, beyaza bindik, şimdi siyaha... Olur mu bu? Hem ben Fenerbahçeliyim. Oysaki şimdi Beşiktaşlı oldum. Buna düpedüz din değiştirmek denir...

Bir süre gittik. Sonra durduk. Kapı açıldı. Hop deyip, aldılar sandığı. Gözleri yaşlı bir sürü insan arasından geçirdiler. Önceden kazılmış bir kuyuya attılar. Üzerime toprak atmaya başladılar. Nasıl da bilirler toprağı sevdiğimi... Yo... yo... bu kadarı çok. Sonra nefes alırken zorluk çekerim.... Söylediklerimi duymadılar. Ellerini havaya kaldırıp bir şeyler mırıldandılar. Yağmur için dua ediyorlar diye düşündüm. Sonra çekip gittiler. Hey nereye gidiyorsunuz? Sağır mısınız? Söylediklerimi duymuyor musunuz? Ya... ben

size demedim mi, nefes alırken zorluk çekerim diye... Arkalarından bağırdım, çağırdım, duyuramadım. «Demek ben ölmüştüm.» Buranın ne penceresi, ne de dikiz geçilecek bir yeri var. Yaşadığım yerler bambaşkaydı. Biri geldi yanıma. «Hoş geldin» dedi. «Biraz sonra senin giriş muamelen yapılacak.» Bu arada baş ucumda bir kız belirdi. Gözleri ağlamaktan şişmişti. Hâlâ da ağlıyordu ya... Kızın yaş dolu gözlerine baktım. «Ağlama artık» dedim. «Bilirsin, ağlayanları hiç sevmem. Hem ağlayacak ne var bunda. Öldüm işte... Ağlasan geri gelecek değilim ki. Zaten gelmek istesem bile, buradan bırakmazlar. Giriş muamelem yapılıyormuş. Sen de git. Sevdiğim bütün insanların yaptığı gibi sen de git. Ölüler sevilmez artık. Ölenlerin arkasından salt söylenir. Benim söylenecek bir şeyim de yok ki... Neyse uzatma da git. Beni de yalnız bırak... Senden bir ricam var. Gözlerim G. de kaldı. Ona söyle gözlerimi göndersin. Hadi git...»

Yeni Ufuklar, Mayıs 1956. İst.

KÖTÜSÜNÜ DE SEVİYORUM ŞU İNSANLARIN

Hacca gitsem,orda bile
Tanrıdan çok seni düşünürüm...

Yağmur altında bilmediğim sokaklar da, bir ıslıkla delicesine dolaşmak, yahut, şapkasını rüzgâra kaptırmış bir adamın haline gülmek ihtiyacını duyduğum şu anda, sıcak salebimi yavaş yavaş yudumluyorum. Yağmur bütün hızıyla sokakları delmeye çalışıyor. Dışarda olmadığıma ben seviniyorum. Hem de üzülüyorum. Soğuk değil. Yine de üşüyorum. Ara-sıra geçen otobüs ve otomobiller, paltosunun yakasını kaldırmış insanlar, ıslak herifler yaşama sevinci ile soğuktan korunmaya çalışan kimsesizler. Camdan, bunları, karşı vitrinin mavi ışıklarını görebiliyorum. Mavi ışık altında bir eşarp var. Miray bunu başına bağlasa ne kadar yakışır kim bilir. Saçları alnına dökülür.«Ne iyi ettin de aldın» der. Gülerim.

Yağmur yavaşlar gibi oldu. Bulutlar uçuştu. Masmavi gök ışıdı. Yağmur bütün bulutları yere indirmişti. Elleri cebinde, burnu kıpkırmızı bir çocuk vitrindeki pastalara bakıyor. Sarı kirli saçlarından alnına süzülen damlalar dudaklarını parlatıyor. Gözleriyle delmeye çalıştığı cam, kalınlaştıkça kalınlaşıyor.

Yalnız kalmanın verdiği acı düşünceler rahatımı kaçırıyor. Her şeyde bir güzellik bulan ben, kötü, karamsar bir adam oluveriyorum. Gözüme çarpan şeyler hep iğrendirici. Kendimden utanıyorum. Ama çocuğun kirli çiçek bozuğu yüzünden çok, ışıl ışıl, mavi güney gecelerini andıran gözlerine bakmaktan kendimi alamıyorum. Allah, geceyi bütün ışıklarıyle bu çocuğun gözlerinde unutmuş. Çocuğa el edip çağırdım. Çekingen bir hali var. Oturmasını söyledim. Kirletmekten korktuğu sandalyeye oturdu. Etrafına bakındı. Çekingenliğini gömecek göz bulamadı. Sıcak bir salep ısmarladım. Bu çocuğa bir yakınlık duyuyorum. Sarı kirli saçlarını mı, yoksa bu kıpkırmızı burnunu mu sevdim. Yalnızlığımı bu çocukla paylaşmak istiyorum. Acaba paylaşır mı? Gittikçe kanım kaynıyor çocuğa. Kim bilir, belki biz ilk dünyaya gelişimizde kardeştik. Belki abimdi. Şimdi küçük olduğuna ne bakıyorsunuz. Olur ya. Belki yüzündeki kirler de o zamandan kalmadır. Bir daha etrafına bakındı. Gözlerime çakılan korkak bakışlarında bir iyilik borcu saklı. «Bunu er geç ödeyeceğim» diyor sanki. Ayaklarıma sürünen kediyi alıp seviyorum. E. Allen Poe'nin siyah kedisini düşünüyorum. Belki bu kedi odur. Niye olmasın. Çocuğa baktım. Sıcacık salep ağzını yaktı. Yutkundu. Gözleri yaşardı. Kedinin ayakları çamur. Gözleri de başka başka. Biri sarı. Biri Mor... Unutmak için savaştığım, ama bir türlü unutamadığım insanların gözleri... Hepsinin gözü burda. Hepsi beni arı-

yor. Hepsinde ben varım. Onlardan ne kadar uzaklaşmaya çalışsam, yine de yanlarından ayrılamıyorum. Kalbim onlarla.. Beni onlardan birinin gözünde, birinin ıslak saçları arasında üşürken bulabilirsiniz. Kim bilir belki, küçücük esmer bir kalbin sol kulakçığı benim olur. Onun sıcaklığını duyuyorum. Yanımdaki çocuğu unuttum. Pastasını yiyiyordu. Her ısırışta bitmemesine dua ederek yediği pastasının bitmemesi beni de onun kadar sevindirecek. Çocuk konuşmuyordu. Ağzı dolu. Konuşmasını da istemiyorum ya... Neden böyle bir hissin etkisi altındayım. Salt sussun. Gözlerime baksın. Gülsün. Konuşursa belki sesini belki şivesini beğenmem. Onun gördüğüm gibi kalması en iyisi.

Girdiğimde sessiz olan bu yer, şimdi insan kokusu ile dolu. Onların çılgın çocuksu neşesi, sevinci sevincim oluyor. İyisini de kötüsünü de seviyorum şu insanların. Bu mutluluk içinde gülüyorum. Böyle deli gibi kendime gülmeme çocuk ta gülüyor. Dişleri bembeyaz. Sevincimiz yerinde. Yine gülüyoruz. Gülüşümüze pastane gülüyor. Resimdeki asık suratlı adamlar gülüyor. Dünya gülüyor...

Salkım Dergisi, Haziran 1956, Adana

YASAKLAR HİÇ BİTMEYECEK...

RÜZGÂR gözlerimi kamaştırıyordu. Yüzüm gözüm toz içinde. İstasyona gitmeyi düşünüyordum. Kurtuluş Barın arkasındaki bahçeye daldım. Bakımsızdı. Otlar diz boyu yükselmişti. Kurumuş çam yaprakları saçlarıma dökülüyordu. Oturdum. Rüzgâr tüm umutlarımı götürmüştü. İnançlarım eskisi gibi değil. Dokuz aydır işsizim. Bir hiç yüzünden işten atılmıştım. «Hey...» dedi biri. «Buraya girmek yasak.» Sesin geldiği yana döndüm. Can sıkıntımı çıkartmak istercesine «Niye yasakmış» diye bağırdım. Adamın sesi çatladı: Kırıldı. «Neblim ben. Yasak dediler işte.» Dedi korkakça Sonra bir iki kez yanlarına bakındı. İç geçirdi. Soludu. Başını önüne eğdi. Pantalonunu dizlerinin üzerine koydu. Yırtık yerlerini dikmeye başladı. İçimden bir ezilme oldu. Kendimden utandım. «Puşt» dedim kendikendime. «Adamın suçu ne?» Dişlerimin arasına bir çam yaprağı kıstırdım. Kalktım. Adama baktım. Sakallıydı. «Kusura bakma dayı»

dedim. «Demin sana bağırdım.» Yüzüme bir başka baktı. Küçüldüm. Kirpikleri dökülmüş gözlerini kıstı «Bana yasak dediler evlât» dedi. «Ben de karın tokluğuna çalışıyorum.» İçimde bir kaynaş oldu. Ciğerlerimin yerini değiştiriyorlardı. Daha çok durmadım. Bu yasaklar hiç bitmeyecekti. Yasakların arkasında bir adam gülecek, biz bu yasaklar-içinde eriyip gidecektik. Ne yapsak yasak. Sevsen yasak. Konuşsan yasak. Yazsan yasak. Tüm ömrümüz böyle geçecekti. Yasaklar hiç bitmeyecek. Parmaklarımı ısırmaya başladım. Tuzluydu. Parmaklıkları atladım. Ağlayacaktım. Kendi kendimden utanıyordum. Düzensiz bir yaşayışın ortasında tüm yollarımı kaybetmiştim. Dayanacak hiç bir şeyim yok. İçimdekileri dindirmem gerekti. Karanlığa saplanmış tüm düşüncelerimi aydınlatacak bir ışığa ihtiyacım vardı. Bu kentte de böyle bir şey satılmaz ki, gidip alasın. İç acımı unutabilmem için kulaklarımı kesmeyi düşündüm. Hemen elimi cebime atıp bıçağımı çıkartdım. Kulağıma götürdüm. Bastırdım. Kafam bir zonkladı. Ciğerlerim eski yerine geldi. Sonra kulağımda bir sıcaklık. Başım kesik kulaklı yanıma düştü. Kan akıyordu. «Kan» dedim. Kıpkırmızı. Nasılsa atalarımız bu toprağı kanlarıyla sulamışlar. Birazda benim kanım dökülsün toprağa. Enseme bir sıcaklık indi.Tutup sevgilimin adını yere kanla yazdım. Sonra düşündüm. O benimle uyuşamıyor bile. Bense, onun adını yazıyorum. Görse gülecekti. Hemen ayaklarımı kana buladım. Yeri temizledim. Bir evin kapısını çaldım. Bir kadın çıktı. «Vay be, sen ne arıyorsun burda.» dedim. Doksan derecelik bir bakıştan sonra kapıyı yüzüme kapadı. Kan basamakları boyamıştı. Kapı yine açıldı. «Kan» dedi kadın. «Biraz bez verir misin» dedim. Elimi tutup içeri çekti. «Bu gün güzelsin» dedim. «Bak ben sana baştan aşık oldum.» Yüzüme tükürür gibi baktı. Kapıyı açtı. «Hadi git» dedi «Bez yok.» Gülmeye ça-

lıştım. Elimi başındaki eşarba attım. Kafası bir sallandı. Saçları dağıldı. «Seni öldürebilirim» dedim. Rengi değişti. Güldüm. Korkaklığına güldüm. korkak olmadığım için sevindim. Kapıyı çekip çıktım. Kadın basamaklardaki kana baktı.

Kulaklarım eşarba sarılıydı. Gelen geçen bakıyordu. Eşarp kıpkırmızı olmuştu. Kendileri için ölümü göze aldığımız insanlar bana yardım etmiyorlardı. İlk otobüse atladım. Benzin kokuyordu. Bu kentin her şeyi başka kokar. Kusacaktım. Ama otobüse kusmak yasak. Yasaksız yapabileceğim şeyleri düşünmeye başladım. Baktım her şeyin sonu yasağa çıkıyor. Yasaklar hiç bitmeyecek. Neden olduğunu bilmedikleri yasaklar için binlerce insan ölecek. Ölenlerin arkasından kahraman denilecekti. Her yasak bir kahraman yaratacaktı. Otobüsten atlayıp koşmaya başladım. Taş köprüye vardığımda nefes nefeseydim. Gökyüzüne baktım. Yaşamak güzeldi ama bu yasaklar içinde yaşamaktansa hür olarak ölmek daha bir iyi. Dönüp insanlara baktım. Her günkü işlerini yapıyorlardı. «Hey...» dedim. «Kendimi suya atacağım.» Koştular. «Balıklamasına atla.» dediler. Ceketi çıkardım. Birine verdim, aldı, cekete bakıp sırıttı. Gömleği de başka biri kaptı. Sıra dona geldi; «Al» dedim «Bu da senin olsun.» Adam yüzüme bir güzel baktı. «Donum var» dedi, «Donu olmayana ver onu». Biri ellerini uzattı. «Bana ver» dedi. «Benim donum yok.» Ona verdim. Gökyüzüne, ağaçlara bir daha baktım. Yaşamak güzeldi. «Yaşamak» dedim. İlk kez yaşamayı seviyordum. Döndüm. Giyeceklerimi istedim. Yiyecek gibi gözlerime baktılar. «Vermeseydin.» dediler. Güldüler. Böyle çırılçıplak bir yere gidemezdim. Adamı asarlar. En iyisi köprübaşı. Köprünün üzerine çıktım. Sulara baktım. Kendimi bıraktım. «Yaşa» dediler «Bravo.»

Yeni Ufuklar, Ekim 1956. İst.

YARINLARA USANÇLI TUTKU

—usanç verir hep aynı bilge
hep aynı bekllek yoksunluğu
ağaran şakakların—

ÖZDEMİR İNCE

Sana veda etmeye geldim dedi girer girmez. Burun delikleri büyük büyük açılıp kapanıyor, önleri mor, yanları kıpkırmızı gözlerini kırpıştırıyordu. Uzun uzun bakıştılar. - Salih'liye çalışmaya gidiyorum - diye ekledi. Kapıyı sıkıca kapadı. Alnında biriken terleri sildi. Ellerini birbirine süre süre yürüdü. Öbürünün yüzü değişti. Alt dudağı öne uzadı. Kaşları gözlerinin üzerine indi. Elindeki gömleği, ivedi ivedi sırtına geçirdi - öldü mü - dedi sert bir sesle. Hasan birden irkildi — ne... ne — diye kekeledi. Gözleri koca koca oldu. Yutkundu. Ağzı açık kaldı bir an. Öbürü - öldü mü diyorum sana - diye bağırdı. Yaklaştı. Yakalarını

tuttu - sersem - dedi - koca budala. Kaç bakalım kaçabilirsen - Sarstı. Hasan'ın başı önüne düştü. Şapkasının altında kıl gibi saçları fırladı. Yavaş yavaş başını kaldırdı. Pencereden dışarı baktı. Çeşme önündeki su birikintisi başında çocuklar oynuyorlardı. Bitişik evden yemek kokusu, bir çocuk sesi geliyor. Bir kadın - al beş vereyim oğluma - diye sızlanıyordu.

Ağır ağır döndü, boğazını göstererek - nah burama geldi - dedi. Dudaklarını birbirine sıkıca yapıştırdı. Öteki düğmelerini vurdu. Boyunbağını bağladı. Toztutmuş aynada düzelttı.Döndü - onu - dokuzu bilmem. Ortada bir ölü var.Hem zengin biri - dedi. Ceketini aldı. Tozunu çırptı. Hasan, pencereye dönmüş, çirkef kokan sokağa bakıyordu. Bir çocuk, daha küçük birini kovalıyordu. Kavuştu. Arkadan ensesine vurdu. Çocuk yere yuvarlandı. Öbür çocuk arkasına baka baka döndü. Çocuk ayaklarını uzattı. Kirli ellerini gözlerine kapayarak ağlamaya başladı...

Bir kadın çamaşır yıkıyordu. Bir seyyar satıcı — patates— diye bağırıyordu. Evlerden karmakarışık bağırtılar, türküler duyuluyordu.

Elini boğazında gezdirdi - öldü - dedi - elleri yanına düşüverdi, ben de kaçtım - çocuğun sesi daha gür çıktı. Kadının sövdüğü duyuldu. Hasan başını dikleştirdi. - n'appim- dedi - burama geldi. Her gün başıma dikilip para para derdi. Çalışmaya başlar başlamaz ödeyeceğimi söyledim. Kardeşim yanlarında iken hiç seslenmezlerdi. Kızı da baştan çıkardılar ya... On üçünde olduğuna kimse inanmaz şimdi. Parasının bir kısmını geçen gün verdim. Öbürünü de ilk fırsatta ödeyecektim. Her gelişinde söver sayar, söylemedik söz bırakmazdı. Uygun bir iş buldum. Bu gün çalışmaya başladım. Geldi. Parasını istedi. Aybaşında veririm dedim. Üsteledi. Eli ayağı titriyordu. Başka birine kız-

mış acısını benden almaya gelmişti. Memurlara, benim çok rezil bir adam olduğumu, benim gibi birine banka veznesi güvenilmeyeceğini söyledi. Kızkardeşimin ortalıkta düşüp kalktığını, benim de yatıp kalkmaktan çekinmeyeceğimi bağıra bağıra söyledi. Bu ara müdür geldi. Müdürle sessiz sessiz konuştular. Müdür hep yan gözle beni süzüyor, ikide bir başını tuhaf tuhaf sallıyor - ya, ya - diyordu. Sonra bana, artık çalışamayacağımı söyledi. Kapıyı gösterdi - çık - dedi. O hergele müdür de onun sözlerine inanıp beni kovdu.

Bir cigara yaktı. Bir tane de Hasan'a uzattı - buraya girdiğini gördüler mi - diye sordu -bilmiyorum - dedi Hasan. Eliyle havaya bir iki çizgi çizdi.

Adamın biri kapının ağzında oturmuş kâğıt torba yapıyordu, korkmuyorum - dedi' - böyle yaşamaktansa... - Sustu. Sigaradan derin bir nefes çekti. Püskürttü. İleriye uzandı - beni asmazlar değil mi - dedi dişlerinin arasından. Korkak bir yüz çıktı ortaya. Renksiz.

Masanın üzerinde buruşuk, kirli bir çorap, bir su bardağı, kırık bir ayna, bir parça ekmek vardı. Hasan ekmeğe bakıyordu - assınlar be - dedi - korkmuyorum. Kanı beş para etmez adamların karşısında ezildikten sonra, assınlar be, daha iyi. Bizim bir lokma ekmek için anamızın dini çatlarken,elin adamı... - Ayağa kalktı. Pencereye yöneldi. Çeşme başındaki çocuklar kavga ediyorlardı. Birbirlerine su atıp sövüyorlardı. Rüzgâr yolun tozlarını kaldırdı. Elektrik direğinin dibinde ceketleri omuzlarında iki adam belirdi... Katıla katıla gülüyorlardı.

— Ne yapacaksın - dedi. Hasan, eski korkuyu gözlerinden silerek konuştu - kaçacağım.

Çocuklar kavgayı bıraktılar. Çömelip,

Pencerenin önünden geçtiler. Biri ceketini giydi. Öbürü teneke kapıyı itip girdi. Arkasından bağırdı - unutma ha - Çocuklardan biri - babam geldi babam geldi - diye koştu. Babasının yanına gelince duruldu. Beklediğini bulamadı. Adam tulumbayı çekti. Elini yüzünü yıkadı. Mendilini çıkardı. Yüzünü sildi. Çocuğun yüzüne bakmadan arkasını döndü - ne o - dedi - çamaşırın daha bitmedi mi?.

Öbür adam eve gidip geri döndü.

Hasan,

Öbür adam,

Adam kâğıt torbaları üst üste yığdı. Bir ip geçirdi kalktı.

Pazar Postası, 6 Ocak 1957, Ank.

MAVİSİZ YALNIZLIK

Siyah önlüklü okullu kızlar geldi. Suları seyreden adamların gözlerindeki maviyi kızların gözüne koydu. Adamların gözleri renksiz, karanlıktı. Orhan'a kızdılar. Aralarında konuşup bağırdılar. Biz resimden çıkıyoruz deyip gittiler. Orhan da, giderseniz gidin, dedi, kimin umurunda. Kızlar bu duruma sevindiler. Orhan da sevindi.

Tuvaldeki boyaları ezdi. Fırçayı suya batırıp temizledi iyice. Köprünün uzaklarında, elektrik santral binasının kırmızı kiremit damları görünüyordu. Uzaklardaki mavi Orhansızlığın acısını çekiyor. Yalnız. Bitmeyen bir keder. Orhan'ın fırçası oraya değin yetişmiyor. Omuz çırpıyor. Ceyhan'ın yağlı sularında balık avlayan insanların gölgesine renk bulamadı. Bunlar da gölgesiz olsun deyip, kadehini boşalttı. Gölgesiz insanların kamışları kontralitten dışarı fırlamıştı. Biri — Bana balık tutturmazsan senen olmam

— diye tutturdu. Orhan pazularını gösterdi. — Bilek güreşinde beni yenersen balık tutarsın — dedi. Adamla tutuştular. Orhan yıktı. Yaşasın Orhan. Köprünün üzerindeki kum arabalarının takırtısı uzadı uzadı. Bir arabacı koşa koşa geldi - Beyim beni de resme al - diye yalvardı. Orhan tuttu bu adamı da resme koydu. Adam resme girmekten büyük bir sevinç duyuyordu; Ağzını kapamasını söyledi. Adamın sevinçten ağzı kapanmıyordu. Kapa be adam ağzını, diye bağırdı Orhan. Adam diklendi. Ne diyon be yahu, bağırıp duruyorsun. Orhan' da istersen çık deyip fırçayı salladı. Adam boyalı boyalı çıktı. Üzülmüştü. Hemen arabaya binip atını kırbaçladı.Resimdeki adamların üstüne sürdü. Adamlar hep kaçtı. Orhan'ın boyaları darmadağın oldu.

Hastahane binasının beyaz duvarlarına vuran güneş bir karış yukardaydı... Köprü bitmemişti. At huysuzlaşmış vira koşuşuyordu. Bir ara köprüye yöneldi. Orhan sapsarı kesildi; Arabanın arkasından koştu. Hey diye bağırdı. Durdur arabayı durdur. Köprü daha bitmedi. Sözünü bitirmeye kalmadı. Atla araba köprüden aşağı yuvarlandılar. Neyse ki kontralit küçüktü.

Sabahtı. Orhan, bir kenti aydınlatacak değin beyazı kontralite boşalttı. Sonra bir başka fırçayla yerini kaybeden güneşi yeniden çizdi. Böyle güneş mi olur hiç. Değiştirdi.

Kalakapısı bitmedi. Köprünün paslı parmakçıklarını, elektrik direklerini bir fırçada çıkardı. Fırçayı beyaza batırıp ortalığı aydınlattı. Yeni uyanmış, işlerine giden insanları karmakarışık çizgilerle yaptı.

Fırçayı rasgele sürdü. Bir gökyüzü, bir bulut. Kıvrılarak giden, kırmızı boyalı fabrikanın orda kaybolan

Seyhan'a üç damla yeşil akıttı. Güçlü akan su, yeşili aldı götürdü.

Abidin Paşa Caddesindeki evlerin pencereleri yavaş yavaş açıldı.

Bunları Orhan görmedi. Görse dellenirdi.

Sebze pazarına bir çizgi çekti. Küçük saatin yerini noktaladı. Sonra yeniden sebze pazarına geçti. Pazarı, pazarın bağıran insanlarını yaptı. Bunlar da ne biçim adamlar. Ne ağız ne burun.

Evlerinin önüne, kaldırımlara oturmuş haylaz çocuklar gerek. Kız - oğlan...

Küçük saatin boyacılarını, ters kapının hamallarını tablalarında nergis, sümbül satan çiçekçileri unutmadı. Ta kenar mahallelere gitti. Baktı ki her yan çamur içinde. Geri döndü.

Kalakapısı'na döndü. İnsanları orda bekliyorlardı. kurumuşlardı.b Yüzlerine sert sert fırçayı vurup ağızlarını, kulaklarını sildi. Gözleri kaldı yalnız. Düşündü. Hımmm... deyip başını aşağı yukarı salladı. Ne düşündü bilmem. Gözlerini de sildi adamların. Orhan onların mutlu yaşamlarını istiyordu. Mutlu yaşamak isteyen bir adamın ağzı, kulağı, gözü olmamalıydı. Görmemek, duymamak, söylememek en iyisiydi. Gerçek insan bunlarsız olanıydı. Yüzyıl sonra resme bakan biri, bugünün insanını anlayamayacak. İnsanların ne çok gelişmiş olduğunu bağıracaktı.

Kalakapısını dolduracak değin insan yaptı. Bunların arasına durmadan bağıran dört insan koydu. Kalkıp yemeğe gitti.Döndüğünde bütün insanlar bağırıyordu. Herkes kendi ağız yerini bıçakla açmıştı. Biz ağız isteriz, biz göz isteriz diye bağrışıyorlardı. Kimsenin kulağı yoktu ki duysun.

Efendiler, efendiler. Susun, susun beni dinleyin biraz. Şimdi hepinize yetecek değin mavim yok. Ben istiyorum ki hepinizin gözü mavi olsun.Kalkıp başka başka renklerde göz yaparsam, niye benimki mavi de onunki siyah deyip içleneceksiniz. Efendiler hepinize yetecek mavi bulduğum gün gözlerinizi yapacağım. Anlaştık mı...

Kalabalıktan biri bağırdı. Ben maça gittiğim zaman, istediğim takıma yuh istediğim takıma yaşa diyebilmem için ağzımın olması gerek. Ağzımızı çok açamıyoruz. Ağzımızı açın bari.

Orhan yeniden çıktı ortaya. Eendiler. Resim bitene değin kimseden ses istemiyorum. Bunun için ağzınızı yapmadım.

Bir başkası söz istedi. Dedi ki: Bazan insanın yanındaki arkadaşın sözlerini (burada edebiyat yapmaya kalktığı için beceremedi; arkadaşları onu yuhaladılar.)

Onun yerine başka biri çıktı. Efendim dedi. Müzik ruhun gıdasıdır diyorlar. Bizim de gıdaya ihtiyacımız yok mu.

Orhan apıştı kaldı. Kekeledi. Sonra fırçayı mırçayı elinden attı. Kontralite birtekme savurdu. Ne haliniz varsa görün dedi. İnsanlı resim yapamayacağım bir daha... Hep hayvan yapacağım. Durmadan bağırıyorlar be... Ne adamlara çattık yahu...

Pazar Postası, 21 Nisan 1957, Ank.

DELİ ÇOCUKLARA ŞARKI

Akşamları serseriliğim tutuyor. Mahmut'la gidip içiyoruz. Mahmut, sarhoş olunca sevdiği kızları anlatıyor.

Saat on'dan sonra kendimizi kaybediyoruz. Önce Mahmut'u sonra da beni arıyoruz. Mahmut'un istasyona doğru gittiğini öğrendik. Otobüsler dolu dolu geçiyor. Birine asılıyoruz. İstasyon yalnız başına oturmuş bizi bekliyor. Lokomotifin biri Bafra tellendiriyor. Raylar sarhoş. Makasçı şarkı söylüyor. Işıklar geri geri gidiyor. Lokomotifin birine selam verdi Mahmut. Lokomotif eğildi - Çok yorgunum. Bağdat'tan geldim - dedi. Mahmut makasçıya kendisini sordu. Makasçı pis pis güldü.

Her geçen saat biraz daha uykulu. Portakal çiçekleri adamı deli ediyor. Mahmut ağlıyacak nerdeyse. Annem beni döver diyor. Bulamazsam eve de almazlar. Ağlama be, çocuk musun.. Bak, ağlarsan yağmur yağ-

dırırım.. Korkuyor... Üzerinde yalnız gömlek var... Beni kızdırırsan yağdırırım diye üsteliyorum... Lokomotifin biri gevrek gevrek gülüyor. Mahmut lokomotife kızdı.Bir ana avrat çekiştirdi. O da sövdü. Baktım kapışacaklar. Uzaklaştık...

Numune Mahallesine geçtik... Mahmut - Şu pencerenin camlarını taşlayacağım - diye tutturdu. Köşede iki köpek sevişiyordu. - Biz de böyle sevişebilsek - dedi Mahmut... Köpek alındı - Ayıp ayıp - dedi - boyundan utan bari - dişi Köpek de - Pis terbiyesiz - diye tükürdü. Mahmut köpekleri taşladı...

— Hadi bara gidelim - diyor. Paramızı sayıyoruz. Bara gidebilecek değin paramız yok. Hasan Ağa'dan on lira borç aldık. Mahmut'ta da beş kâğıt var. Ver elini Yeni Bar...

Nihat, 18 Mart salıları. Yeni Barlı karpuz çekirdeği.. Uzun kuyruklu havuç turşusu. Bunları getirdik usumuza. Nihat'ı düşündük... Önümüzdeki masada bir elma vardı. - Al şunu - dedi Mahmut. Almadım. - Nihat olsa alırdı - dedi - Nihat senden serkeş - başımı Amerikan Bara çevirdim. Mahmut'un kendisi. Bak Mahmut, dedim. Sen nerdesin. Baktı, Heye be benim - diye sırıttı. Mahmut, iki kızın arasında oturmuş mente içiyor. Kalkıp gittik. Bizi görmezliğe geldi.... Omuzuna dürttük. Şöyle bir baktı, Ne var dedi. Beni gördün mü dedim. Midesi bulanmış yukarda dedi. Yukarı fırladık. Yere yatmışım böğürüyorum. Yekindi. Sana içme dedim içtin ben ne yapim... Bana çok bağırma sonra seni yalnız bırakır giderim, yarım adam kalırsın... Ayda yılda senden bir ayrılayım dedim olmadı. Bıktım usandım senden. Kitaplarından, öykülerinden usanç duyuyorum artık. Bırak da biraz istediğim gibi yaşayayım. Söyleyecek söz bulamadım. Sallanarak yürüdü, arkasından git-

tim. Beni dinle,dedim. Madem ki benimle yaşamak istemiyorsun, ne halin varsa gör.

Mahmut koşarak aşağı indi.

Benden bir ben çıktı gitti. Mahmut içindeki Mahmut'u kaçırmak istemiyor. Ben toleranslı adamım. Bir adam dilediği gibi yaşayabilir... Merdivenden inerken yuvarlandı. Bir ayağı kırıldı. Kırılan ayak benimdi. Kırık ayağı çöp kutusuna attı. Tek ayaklı kalmıştım. Mahmut'a seslendim. O da kendisiyle kavga ediyordu, aşağıda. Bağırdım. Garsonlar beni kaldırdılar... Mahmut kendisiyle birleşip geldi. Biraz oturduktan sonra çıkıp gittik. Mahmut - En yakın şarapçıdan şarap içelim - dedi... İçimdeki ben gözlerime baktı. İstediğin gibi davran dedim. İç sev, bağır, şarkı söyle... Bakma dedi, seni kızdırdım, sen şu yasak şarkılarından söylesene. Deli çocuklar deli çocuklar... Hey deli çocuklar... İçimden vira bağırmak geliyor, Nihat gitti askere, alır gelir teskere.

Barıştık...

Çingene Mahallesinden geçerken Kemal'e rastladık. Kemal hep çingene kızlarına asılıyor. Deli oğlan. Kızlar da deli... Çeşmeden su içtik...

Saat kulesi yerinde yok. Çalmışlar. Deli çocuklar deli çocuklar... Saat kulesini getirin... Sabah olmak üzere. Saat kayıp olduğu için bir türlü güneş doğmuyor. Saati bulamazsak gecede kalacağız... Ertesi gün akşam saati bulduk... Güneş doğdu...

Mahmut yolun ortasına uzandı. Ben de yanına çöktüm. Uyuduk.

Bir, aylık sanat dergisi, Sayı: 1,
15 Haziran 1957, Ank.

ONA

Sık - sık uğramamı söyledi. Ayda - yılda bir uğruyormuşum. Bunun için de iyi bir arkadaş değilmişim. İyi bir arkadaş olamazmışım. «On kuruşluk buz ver» dedim. Dolaptan birbirine yapışmış iki kalıp buz çıkardı. Koltuğumun altından karpuzlar düşecekti. Birini dolabın üzerine koydum. Buzu sağ elime, karpuzların birini sağ - diğerini sol koltuğumun altına yerleştirdim. İşleri hep yarım bırakıyormuşum. Bana çok kızıyor, «Dün gece yarısına kadar seni bekledim» dedi. Ben unutmuştum bile. Anahtarı masanın üzerine koymuştum. Arasa bulabilirdi. Sezai gelmezse bulamıyacakmış, «geldiğinde sapsarıydı» diyor Sezai. Sezai yedi buçukta gelmişti. Sezai geldikten sonra da gitmiştir. Bir de bana - gece yarısına kadar diyor. Çocuğun ateşi yükseliyordu. Yanıyordu. «Doktora gösterseniz» dedim, «para yok» dediler. Merdivenin başında bir kırmızı terlik, bir de kara kundura vardı. Kundura yeniydi. «Yukarı çıkma» dedi annem.Baktım

«Kız kaçırmışlar» dedi. «Kız mı» dedim. Karpuzları, buzu aldı. Kız kardeşimin canı sıkılmıştı. «Memet» dedi annem. «Hangi Memet» dedim. «Ömer'in kardeşi» dedi. Patozla samanlarını koynuma boşalttı. Sıcakta kaşınmaya başladım. Sivilcelerim patladı. Soğuk soğuk yılanlara sarıldım. Memet, o anda aşağı inse ağzını burnunu kırardım. «Ne bok yemeye kaçırmış» dedim. «Bilmiyorum» dedi. Kalın köseleli kunduralarını, Memet'in yüzüne fırlattım. «Seni seviyorum Ona» dedim. Saçlarını omuzlarından aşağı attı. Çin'de, pirinç tarlalarında, ayaklarımız suda. Başımdaki geniş kenarlı hasır şapkayı göğsümün üzerine koyup önünde diz çöktüm «Ona» dedim, «inanki seni çok seviyorum». Önümde durdu. Elini omuzlarıma koydu. «Sen Çinli değilsin» dedi. Doğruldum «Ne çıkar Ona. İstersen Çinli olurum». Öküz arabaları yaklaşıyordu. «Çabuk söyle Ona, bu gece; tamam mı.» Dudaklarını büktü, gözleri kaydı «Olmaz» dedi, «sonra babam» olmaz dedi binlerce kez olmaz olmaz olmaz olmaz maz az zzzz... Ellerini buzun üstünden çekti. Kemikleri kaba koydu. «Bugün Memet et aldı» dedi, yoksa ağzını yıkardım. «O kim» dedim. «Beraber kaçırmışlar» dedi. Uyuyordu. Yorgun olacak. Gazocağını pompalarken «Kız çok küçük» dedi, «Başlarına bir iş gelmesin.» Kız aşağı indi. Kocaman burnu vardı. Karaydı. Uzun çiçekli bir basma giymişti. Karşımda durdu. «Ona sen» dedim, sen kaçtın ha. Küçüldü. Terliklerinin içine girdi. Saçlarının örgüsünü önüne aldı. «Kaçtım» dedi. «Hani sen Çin'de evlenecektin» dedim. Başını eğdi «Öpim» dedi «Yok» dedim. «Ulan Memet» dedim, «Ulan Memet kız çok küçük lan.» Benim pıcamaları giymişti. Sallana sallana yürüdü. «Arkası yok, kimse aramaz» dedi. Çocuğun ateşi 75 ti. «Öldürmüşler» dedi, «Mincolar öldürmüş» dedi. İki kardeşi birden bıçaklamışlar «Karınlarını deşmişler»

dedi. «Ona; seni çok seviyorum» dedim. Sarı nehrin kenarında yükselen ağaçların altına oturduk. Yüzüme baktı. Gözüme, kulağıma baktı. «Kıyamette» dedi — Kıyamet kopacaktı. Biz ancak o zaman birbirimize kavuşacağız. Başka türlü olmaz. Kıyametten sonra bir olacağız. Uzun zaman saçlarımızdan tutup ateşlerin içinden çıkartacaklar. Birbirinden parçalanacak — «Şu hortumu çıkarınca» dedi «şey» dedi sonra; «Korkmadınız mı» dedi. «Yok» dedi. Kızı Hu'nun arkasında bekliyordum. O da kalkmış eve gitmiş. Arabaya yirmi lira verdim. «Topal uyuyor» dedi. Topal uyandı «Ben gidiyorum» dedi. «Görürlerse» dedim. «Kadirli'den geliyorum derim» dedi. Bıyıkları kocamandı. Ona koşarak evin arkasına geçti. «Ona seni çok seviyorum» dedim. Omuzlarını tuttum, «Öp beni» dedi. Tepemin üzerinde dudaklarına dikildim. Beni çiğnedi. Bende onu çiğnedim. Bu sonuç üzerine, senin karın olacak, nedir yani bu. İki buçuk yıl bu abi. Sende fakirsin, o da fakir. «Kimsesi yok» dedi, «kimse aramaz - sormaz» Kimse arayıp sormazdı. Nasılsa kimsesi yok. «Dönme yok» dedi. kalasları, diklemesine yolun ortasına diktiler. Bundan sonra kimse geçemeyecekti. «Çok içme, sıcakta yaramaz» dedi. Saatine baktı «İkiye on var» dedi - Valla billa, herkesten borç ettik. Utanıyorum valla - Dört harfli «Konu» dedim. Dört köşe, köşe kalıplara buzları yerleştirdiler iyice. Çocuk dükkânın önünü suluyordu. Sulama arabası yolları suluyordu. Kadın balkondan eğildi, «Kaça satıyorsun onları» dedi. Adam, kadının sarkan memelerine baktı «Ona» dedim «istersen hemen bu gece».

Ona ateş yaktı. Uzaktan ışıklar görünüyordu. «O ışıklar» dedim, «Top atıyorlar» dedi. Gazocağını salladı. «Gaz kalmamış bunda» dedi. Bir daha salladı. Memet ayaklarını güneşe uzatmıştı. «Topla ayaklarını» dedi Topal. Bıyıklarını titreterek baktı. Si-

nirlenmişti. Boyun damarları şişmişti «korkma» dedi, «kimsesi yok, kimse aramaz.» Memet korkuyordu. daha çok; üzülüyordu. Topal'ın başına bir iş gelsin istemiyordu. Annem yeşil biberleri tulumbada yıkadı, «Olacak olur oğlum» dedi, «ne üzülüyorsun» olacak olurdu. Olmayacak bile olsa yine olurdu. Çünkü olacak olurdu. Memet gerindi «Arkası yok, kimse aramaz» dedi. Kızın kör bir kardeşi vardı. Babası da dağa çalıya gitmişti, «Arayanı yok» dedi, «fakirler nolacak. Adamların Ceyhan'a incek paraları bile yok.»

Çocuk fenaydı. Hastaydı. Komşunun sıpası anırıyordu. En çok ona kızıyordum... «Çok içme, yaramaz» diye bağırdı annem. Bardağı masaya koydu. «Onbeş güne yakalayamazlarsa kurtulduk» dedi. Ona ateşin içine ayaklarını soktu. Üşüyordu. Boynuma sarıldı, «Çok garip adamsın» dedi, «Ona seni seviyorum» dedim. Kollarını sıkı sıkı boynuma doladı. «Yalan» dedi «Valla çok seviyorum» dedim, «Kuran çarpsın mı» dedi, «Çarpsın» dedim. Aşağıda herkes dansediyordu. Mösyo Paul piyanoda hep bizi çalıyordu. «Madam eskilerden. Bar, randevu evi çalıştırmış. Şimdide kendisine arıyor» dedi. «Madam kafa dengi» dedim. «Bir Amerikalı ile nişanlanmışlar. Amerikalıyı da içeri tıkmışlar şimdi.» Madam iyi İngilizce biliyordu. Kalktı deli kadının yanına gitti. Deli Bedo dondurma yiyordu, «Ulan sen Abbas mısın» dedi madama. Madam güldü, Madamın beyaz çorapları vardı. Güneşte en çok yanmış bir derisi vardı. Çikolataydı Madam. Sandalyesini Bedo'nun yanına çekti. Bedo «Sen niye Abbas değilsin» dedi. Çin'e, pirinç tarlalarına yağmur yağıyordu. Ona eteklerini yukarı çekmiş koşuyordu. Bacakları görünüyordu. Ayağı kaydı suya yuvarlandı. Çinliler, Ona'nın bacağına bakıp keyiflendiler. Koştum kaldırdım. Sarı nehirle birlikte aktik. «Ona - seni çok seviyorum» dedim. Madam katıla katıla gülüyordu. Bedo

«Ulan sen abbas mısın be» diyordu. Berber Süleyman usturasını kayışta sert sert gezdirdi.Gözü Madamdaydı. Madamın eteğini rüzgâr açıyordu. O da elleriyle eteğini tutuyordu uçmasın diye. «Kaçacağım be» dedi. Pastahanenin önüne oturamazdık. İçeri geçtik. Asker elbisesinin içinde ufacık kalmıştı. «Nasıl kaçtın be» dedim. Memet dondurma getirdi. Kaşıkladık. Yanımızdaki masada iki bar kızı oturuyordu. Biri hep bana bakıyordu. Beni öptü. Ben de onu öptüm. Çok öptüm. «Daldın» dedi. Başımı kadından çevirdi.Dondurmasını yiyordu. - bu kez öbürüne baktım. Dudakları yüzünü kaplamıştı. Yüzü salt dudaktı. Eli ayağı hep dudak kesildi - Çok sıkılıyordu. Böyle asker elbisesi ile kimseye görünmek istemiyordu. «Memet, iki de soğuk su ver» dedim. Memet de kadınları öpüyordu. Herkes kadınları öpüyordu. Sümer kâğıtları dağıttı. «Kedilerin iflahını kesiyorum» dedi. Güldüm. Ali «Pas» dedi. «Senden haber çıkana dek kedilere karışmayacağım» dedi. Sümer Kadınsızlık diye düşündüm. Çamlar sallanıyordu. Sümer akerdeon çalacak. «İnzibatlar görürse biçimsiz» dedi. Potinlerini yere vurdu. Potinlerinden toz çıktı. «Arkası yok» dedi Memet. Topal kirevete oturmuştu. «Ayaklarım parçalandı» dedi. Ayakkabılarımı çıkartıp firezlerde koşuyorum. Önde Memet, kızın kolundan tutmuş kaçıyorlar. Koltuğumun altında bohça, her adımda biraz daha ağırlaşıyor. Dikenler ayaklarımı parçalıyorlar. Ortalık ağarmak üzere. Ceyhan'a vardık. Bir taksi tuttum yirmi liraya. «Demek kaçtın ha Ona.» Parmağını dudaklarıma yapıştırdı. «Susssss» dedi. Sustum. «Ya Çin» dedim, «Çin n'olacak» Omuzlarımı çırptı. «Sarı nehir kurudu» dedi. Sarı nehirin balıkları, çakılları hep kurudu. Pirinç tarlaları, uzun uzun sazlıklar, ot evler hep Çin'de kaldı. «Ona» dedim «istersen hemen bu gece kaçabiliriz. Bırak, kimseyi düşünme Ona. İki-

miz, bak birbirimizi seviyoruz işte.» Ona, dudaklarını dudaklarıma yapıştırdı, «Çok aptalsın» dedi. «Ona sen» dedim. - Taş köprüden geçen bütün insanlar mutluluğa gitmezler - kumrular çıplak dallarda ötüyorlar. Okuldan kaçmış çocuklar mızıka çalıp, şarkı söylüyorlar. Ona, siyah önlüğü içersinde daha bir güzelleşmiş. «Annem duyarsa» dedi. «Duysun, nasılsa bir gün duyacaklar» dedim. «Sonra ne yaparız» dedi. Ellerine yapıştım. Sıcacıktı. Ben de elleri bir başka zaman ansıyıversem ölürüm. «Evleniriz Ona» dedim, «düğünsüz evleniriz seninle. İstersen Çin'e gideriz, nasıl istersen, Ona, istersen burda kalırız.» İçimize birden bire bir karanlık çöktü. Ona konuşmuyordu. Ellerini sıkıca yakaladım. «Cevabını bekliyorum.» Düşünceliydi. Hızlı hızlı yürüdü. «Seni burda bekliyorum» dedim, «çıkınca konuşuruz.» Arkadaşına gitti. Ben pastaheneye girdim. Onu görebileceğim bir yere oturdum. Biraz sonra Ona çıktı. Yanında yaşlı bir adam vardı. Eğilip eğilip Ona'yı öpüyordu. Ona'da gülüyordu.

Pazar Postası, 24 Kasım 1957. Ank.

SÜRÜNGENLER

KAPI korkunç bir gıcırtıyla açıldı, içimde daha öncelerden birikmiş bir korku vardı. Benim olmayan, benimle hiç ilgisi olmayan bir korku. Ben karma bir kişiyim. Ellerim Orhan'ın elleri, ayaklarım Mahmut'unkiler. Orta da salt eller - ayaklar. Eksik miyim? Hayır, eksikliğim falan yok. Geri kalan yanım boşluk. Ellerim - ayaklarım da bir an sonra kayboldu. Başka bir kişide, başka bir kişi oldum. Salonun ortasında bir kadın duruyordu. Ben, kadına bakıyordum. Kadının, kadınlıkla hiç ilgisi yoktu; patates çuvalıydı. Ama ona herkes kadın diyordu. Kadın demişlerdi bir kez. Sütunların arkasında kıvranan gençler bana doğru geliyorlar. Her adımlarında çoğalıyorlar. Her biri, birkaç parçaya bölünüyor. Çoğalıyorlar. Sonra müzik; hiç duymadığım, fakat duyduğumu sandığım parçalar. Adlarını bildiğim kişileri usumdan geçiriyorum. Hiç biri değil. Karanlık, toz gibi gözlerimi kızartıyor. Pencereden gördüğüm yıldızlar gözlerimi

kör ediyorlar. Patates çuvalına yaklaşıyorum.Toplu, pis patateslerin yarısı çürümüş. «Ne bekliyorsun burda» diyorum. Dans eden gençler yok oluyorlar birden. Müzik sallanıyor. Bir anahtar karanlığa çarpıyor. Gözlerimin gördüğü çok az. Yanımda olmayan, fakat yanımda sandığım bazı kişiler var. Ben onlarla sessiz sessiz konuşuyorum. Onlara, bu patates çuvalının kadın olup olmadığnı soruyorum «kadın» diyorlar, «hem güzel bir kadın». Yanımdaki adamlar bir var - bir yok oluyorlar. Bilmiyorum - bilemiyorum. Korktuğumu biliyorum yalnız. Biraz önce dansettiklerini iyice gördüğüm gençleri arıyorum. Koskoca salon patetes - soğan çuvalları ile dolu. Arkamdan bağırıyorlar. Hiç görmediğim biri elini uzatıyor. Seslerini tanıyorum.

Kendileri yok karşımda. Görmediğim halde, gördüğümü biliyorum. Yalnız et - kemik değil bunlar. Düşüncelerimizde yaşattığmız kişiler. Sınırlayamadığımız el -ayak - kafa - kulak olarak düşünemediğimiz insanlar. Biri ölmüş galiba. Kafam kazan gibi. Ben ben olmaktan çıkmış,başka birileri olmuşum. Başka birileri de ben olmuşlar. Olduğum yerde çakılıyım. Kimseyle konuşmuyorum. Bana öyle geliyor ki, ben bu anları daha önceleri yaşadım. Gördüğüm şeylerin hiç biri yabancı değil bana. Ama ben iyi biliyorum ki, buraya ilk kez geliyorum. Şimdi ne diye geldiğimi, ne yapacağımı bilmiyorum. Biraz önce girdiğim kapının pencere olduğunu, koskoca salonun küçücük kaldığını görünce şaşırıyorum. Pencere tepemizde. Bir garip kubbenin içindeyim. Gece galiba. Tepemizde güneş var. Koskocaman bir güneş. Yanında bir parlak - parlak yıldızlar. Yıldızların hepsi, pencerenin kapladığı alana dolmuşlar. Dışarısı aydınlık, içeriye karanlık doluyor. Benden başka kimse yoktur diyordum. Aşağıdan gürültüler geliyor. Bakıyorum;

merdiven, soluk yüzlü bir adam merdivenin başına oturmuş kahve içiyor.Birden kalabalıkların içine daldığımı, onlarla beraber bağırdığımı görüyorum. milyonlarca insan, merdiven başında, boş meydanlarda, köşe başlarında, her yerde, her yerde bağırıyorlar.Ben bunların hepsini birden,aynı zaman içersinde görüyor ve duyuyorum. Sonra birden, geldikleri gibi aniden kayboluyorlar. Daha önce söyledim. Ben, ben değilim. Tanımadığım insanlar çıkıyor karşıma. Gülüyorlar. Aptallaşıyorum. Dere başında oturmuş, balık avlıyorum. Ben salondaydım. Oltamı kaldırdım attı, haritada bir ırmağa düştü. Asyada ya da Afrikada bir ırmak. Adam kahve fincanını şişirip patlattı. «Geliyorum» dedi. Patates çuvalı geldi. Şaşkın - şaşkın bakışıma, aptallaşmama güldü. «Ne diyeceksin?» dedi. «Ne olursa» dedim. «Yanında ne istersin» dedi, «bilmiyorum» dedim. Uçaklar salonu bombardıman ettiler. Herkes öldü. Korktum. İkinci Dünya Savaşı, Üçüncü Dünya Savaşı, Onuncu Dünya Savaşı, savaşı, savaşı. Biraz sonra kızılderili davullarının sesi yükseldi. Tepelerde, yığın yığın dumanlar. Binlerce kızılderili bağırıyor. Bu bağırtıda yılların kini - saklı. Topraklarından sürülmüş insanların bağırtısı. Huhuhuuuu, huhuhuuuu diye bağırıyorlar.Tüylerin varsa, diken diken olmuştur. Hep bana bakıyorlar. Oklarını bana çevirip, binlerce oku kafama - gözüme saplıyorlar. Terliyorum. Olduğum yerdeyim. Korkumdan altıma işiyorum. Kafamın derisini yüzdüler. Kafatasını alıp götürdüler, kapı mandalı yaptılar. Kahve içen adam gözlerini dikti «Ne var» dedi. Saçlarımı düzelttim «Hiç, vitrine bakıyordum» dedim.

Patates çuvalları yanlarımı çevirdiler.Yüreğimi cımbızlamaya başladılar. Kahve içen adam tabutları açtı. Sarı yüzlü ölüler, tabut kapaklarını kaldırdılar. Kalkıp mum yaktılar. Yüzleri karanlıktı. Beni gör-

düklerinde ben yoktum. Aşağı indim, hiç duymadığım, adlandıramadığım bir koku. Çamur, pislik... Yalnız değilim galiba. Benden başka çokları var burda. Patates çuvalları, soğan çuvalları, korktuğumu biliyorum artık. Sessiz bir korkunun yanıbaşına oturmuşum. Çocuklar, suda, kağıttan kayık yüzdürüyorlar. Patates çuvalı, ayaklarını nisanın kenarından mayısa uzatmış. Pis, büyük ayaklarıyla mayısı eziyor. Kalkıyor muyum, oturuyor muyum, yoksa yürüyor muyum. Ellerimi ne yapacağımı bilemiyorum. Fazla geliyor. Kaldırıp atmak geliyor içimden. Arkama, önüme, cebime koyuyorum. Fırlıyor, ağır geliyor. Gücüm yetmiyor taşımaya. Üzerime kamyonları sürüyorlar. Kaçamıyorum. Tepeleyip geçiyorlar. Kahve içen adam gülüyor. «Karnını iyi doyurdun mu» diyor. «Sağolun» diyorum. Kafamı çekiçliyorlar. Mum alevini gözlerime sokuyorlar. «Çıkış kapısı nerde» diyorum. Daha çok dayanamıyacağım bu sıkıntıya. Bunlar bize göre sıkıntı değil. Başkalarının sıkıntısı hep. Benim gibi olanların hepsi çıkış kapısını arıyorlar. O kapıya kurtuluş kapısı demek daha doğru. Sandıkların üzerine oturmuş bir kaç kişi kâğıt oynuyor. Yanlarına gidiyorum «çıkış kapısı» diyorum. Hepsi birden yüzüme bakıyor. Ürperiyorum. «Demek sensin ha» diyorlar. «Demek sen beğenmiyorsun burayı. Çıkış kapısı arıyorsun ha». Biri «Tamam bu» diyor. Beni tutup asıyorlar bir ağaca. Sonra yeniden başlıyorlar oyunlarına. Mosmor kesiliyorum. Penceresizlik. Göremiyorum. Adamlar temizlik yapıyorlar. Berber dükkânının kepenklerini kaldırıyorlar. İçimize iyi tıraş edilmiş bir güneş doğuyor. Ben tembel tembel uyuyorum. Güneş gözlerimi kamaştırıyor. Yüzyılları uyuyorum. Bundan böyle uyanmam gerektiğini, ayık bulunmamın doğru olacağını düşünüyorum. Bu maldan bulmanız olanaksız. Piyasanın en güzel malı bu. Bulamazsınız. Bu-

lamazsınız. Bu.. Bu.. la.. m.. Defolun gidin başımdan. Beni yalnız bırakın. Ben korkuyorum işte. Bilmediğim şeylerden korkuyorum, bana kızmayın.

Terliyorum. Oturduğum yer çok karanlık. Korkuyorum. Çok korkuyorum. Birileri gelse de iki söz etsem. Yüreğimin bulunduğu kısım kötürümleşmiş. Ayaklarımın tabanlarını yaktılar. Aşağı indim. Korkuyorum. Çok korkuyorum. Uçaklar başımı bombaladılar. Bütün dünya savaşları başımdan koptu. Bir savaş daha çıksa o da başımdan geçiştirilecek. Hakları için harmanları yakan insanlar, saçlarımı dibinden kesip yaktılar. Korkuyorum. Suyun ortasında bıraktığım adam, arkamdan «Kemal» dedi «Kemal» dedi «kemal - kemal - kemal - kemal - kemal kemal kemal kemalllll keeemmaaaammmmmalllll beni bırakma,beni beni, beni bırak - bırakma diye bağırdı. Bıraktım. Arkamdan kemaalaaalllll diye milyonlarca.. Ben gittim. Kayığın arkasından bir zaman yüzmeye çalıştı. Yüzme bilmiyordu zaten. Deniz olduğu gibi midesine aktı, kurudu. Kayığım kuma oturdu. Sonra dünyanın bütün denizleri adamın boğazına aktı. Kayığımı götüremediğim için yürümek zorunda kaldım. Bilmem kaç gün sonra adam denizleri kustu. Şimdi ben sağ mıyım, ölü müyüm bilmiyorum. Yokum; ellerim, ayaklarım, hiçbir şeyim yok. Karanlığım. Ben benden başka biriyim. Ben başka bir adamda görünüyorum. Bir kasap, ya da bir adam işte. Herhangi bir adam. Ben de herhangi bir adamım belki. Dünyanın bütün herhangi adamlarından biriyim, ya da hepsiyim. Olmuyor. Olmasını istemediğim için olmuyor. Çocuklar, sabahları adamların papuçlarını boyuyorlar. Sonra, boş kalınca, herbiri eline sabunlu bir bez alıp gökyüzünü sabunlu suyla iyice yıkıyorlar. Bir kısmı da sabaha karşı sokakları temizliyor.Bütün çalışmaları ilk bakışta kendileri için görünüyor. Ka-

ranlıklarında para alıyorlar. Ama hiçbir zaman, kendileri için parlattıklarını sandıkları gökyüzü altında rahat bir soluk alamadılar.Ben de yapıyorum. Bana kimse iş vermedi. Ben yoklukmuşum. Ben kimim, neyim. Kim olduğumu bilmiyorum. Hele bu otomobil kornalarına öyle kızıyorum ki. Çok kızıyorum. Pencereden kadının yalnız ayaklarını görüyorum. Sabah olmuş. Duvarlara ayıp ayıp yazılar yazmışlar. Dışardaki sesler yabancım değil. Milâttan Önce gelmişler buraya. Daha da burdalar. Taş devrinden beri burdalar. Kapı açıldı. İçeri üstü başı berbat bir adam girdi. Hiç düşünemiyorum. Adamı tanımaya çalışıyorum. Gökyüzünü parlatanlardan biri. Hiç ağzını açmadan köşeye oturuyor. Ben ayaktayım. Kapı yeniden açılıyor. Biri daha. İlk gelen adam, yeni gelene «Gel birbirimizi öldürelim» diyor. İkinci gelen,biraz düşünüyor. «Peki» diyor. Duvardaki büyük çiviyi çıkartıyorlar. «Bak» diyor. «Üç dedim mi, tam yüreğimin üzerine saplayacaksın». Çıplanıyorlar. Çırılçıplak oluyorlar. Yüreklerinin üzerine kömürla çember çiziyorlar. «Buraya tam» diyorlar. Bir, iki, üç... Çivileri saplıyorlar. İkisi birden düşüp ölüyorlar. Elim ağzımda ne yapacağımı, ne diyeceğimi şaşırıyorum. İlk gelen bana «Gökyüzlerini parlatmamız hiç de işimize yaramadı» diyor «başkaları için» diyor. Başını sallıyor iki yana «başkaları için.» Duruyor biraz «ölmek iyiymiş» diyor. «Sen de ölsene». Ben, dudaklarımın açılmadığını, sesimin çıkmadığını görüyorum. «Ben kendimi öldüremem» diyorum, «öldürürsün» diyor. «Öldüremem», «öldürürsün», «öldüremem, öldüremem, öldürememmmmm!», diye var gücümle bağırıyorum. Elim ayağım titriyor. Bir an sessizlik oluyor... «Ben kendimi öldüremem» diyorum.. Çivilere iğrenerek bakıyorum - «Ne tuhaf» diyor, «bizim ölmemiz hiç bir işe yaramadı».

Yeni Ufuklar, Kasım 1957, İst.

LASTİK

Ayak bileklerine değin çamur yapışmış. Biraz yukarısında çamurlar pul pul kurumuş. Elleri de çamur içinde. Tüm gücüyle eski kamyon lastiğine yüklendi. Çamura yapışmış lastik yerinden oynamadı bile. Umutsuzca ellerini çekti. Burnundakileri çekerek tükürdü. Lastiğin üzerine oturdu.

Bir çöp alıp ayağındaki çamurları silmeye başladı. Başını kaldırıp sokağın sonuna baktı. Elindeki çöpü fırlattı. Gözleri parladı. «Çolak» diye bağırdı.

Sokağın sonunda bir oğlan durdu. Kendisine el eden çocuğa baktı. Neyin üzerinde oturduğunu merak etti. Dikkatli dikkatli inceledi. Çocuktan yana yürümeye başladı. İsteksiz isteksiz «Ne var?» dedi.

Çocuk elini salladı aşağı yukarı. Çolak çamurlara basa basa ilerledi. Dışarı çıkmış gömleğinin uçlarını büke büke «Eşşolueşşek» dedi. «Kimbilir yine ne işi var..

Öteki, çamurlu ayağını lastiğin üzerine koymuş bekliyor. «Bak lastik» dedi. «Bizim sokağa götürür oynarız». Çolak ayağıyla lastiğe vurdu. Ellerini cebine soktu. «Lastikle oynayıp da ne yapacan sanki» dedi. Öteki çıplak karnına vurdu. «Ulan» dedi «Sen delisin be. Sokakta oturacak kuru bir yer var mı? Hiç olmazsa üstüne otururuz. Soran olursa da, bizim sokağın lastiği var deriz. Hem, mahalle maçlarında da kızları lastiğin üzerine oturturuz.» Sonra, lifleri çıkmış lastiğe baktı. «Kocaman lastik» dedi. «Bak, kocaman.» Ayağıyla bir iki vurdu.

Çolak, lastiğe uzun uzun baktı. «Satsak daha iyi olur» dedi. Öteki güldü. «Bak burda kocaman bir delik var.» Eğilip eliyle deliği gösterdi. «İşte» dedi, «Kim alır ki bu delik lastiği.»

İkindi sonu serinliği çıkmıştı. Çolak üşür gibi oldu. Birikmiş yağmur sularında batmış kâğıt kayıklar kıyıya vurmuş. Küçük küçük dalgalar suyu onyatıyor. Çolak, gömleğinin uçlarını pantolonun içine soktu. «Ulan ne iş be» dedi, «Kıçımın yırtığı çıkıyor böyle de.» Dudaklarını bükerek arkadaşına baktı. Eliyle gerisini yokladı. Karnını çıkardı «Yeni bir pantolon giyebilecek miyim dersin?» dedi acımsı bir sesle. Öteki lastiğin etrafında döndü. «Hangimizin sağlam pantolonu var ki» dedi. «Oktay'ın» dedi Çolak. «Hem birkaç tane. Hepsi de yeni.»

Öbür çocuk, ellerini lastiğin altına koydu «Onlara ne bakıyon» dedi, «onlar zengin çocuğu oğlum.» Çolağın gözlerinde bir buğulanma oldu, «Hem» dedi gerisini getirmedi. Gömleğini geri çıkardı. Arkasını döndü «Yırtıklar görünüyor mu» diye sordu. «Yok, yok» dedi öteki. «Hadi» dedi Çolak. Yüklenip lastiği kaldırdılar. Her ikisinin de üstleri başları çamur oldu.

Lastiği yuvarlayarak götürdüler. Çolak «Ali be»

dedi, «Sen hiç taze börek yedin mi», «tabi yedim.Hem koca kocaydı, ama bundan iki yıl önceydi. Babam çalışıyordu o zaman. İşlerimiz de tıkırındaydı».

«Ben daha yemedim» dedi Çolak, «Mavinonun pastahanesinde bir sürü var. Kızarmış yağlı yağlı. Bir görsen.»

«Babalarımız işe girince yeriz be. Hem yemeksek de olur. Nasılsa yemiye yemiye unuttuk» dedi Ali.

Lastiği çevire çevire kendi sokaklarına girdiler. Sokakta birkaç çocuk vardı. Ayakları yalın, yüzleri gözleri kir içinde. Biri küçük bir çocuğun elinden tutmuş. Çocuğun elinde yeşili çıkmış bir elmalı şeker vardı. Su birikintilerinde sarılı beyazlı kâğıtlar.

Biri «Ne o Ali» diye sordu. «Görmüyor musun» dedi Ali «Kocaman Lastik.» Çocuklar lastiğin etrafına toplandılar. Ali ile Çolak bundan büyük bir gurur duydular. Sevinçlerini belli etmek istemediler.

Saçları dökülmüş bir adam çocuklara yaklaştı. Lastiği iyice gözden geçirdi. «Satar mısınız?» dedi. Lastiği işaret etti. «Nerden aldınız?» Çolak adama ters ters baktı. «Sana ne nerden aldıysak» diye çıkıştı. Adam güldü. «Satarsanız alırım çocuklar» dedi. Çocuklar birbirlerine bakıştılar. «Satarız» dediler. «Bir ikibuçuk veririm» dedi Adam. Çocuklar ikibuçuk lirayı düşündüler. Adam «Benim garaja kadar da götürürseniz, bir elli kuruş daha veririm» dedi. Ali ile Çolak sokağın öbür çocuklarına baktılar. «İkibuçuk ha...» dedi Çolak. «İdare etmez be amca.» Adam elini çıplak kafasında gezdirdi. «Peki ne istiyorsunuz?» diyesordu. Çolak, parmaklarıyla bir şeyler saydı. Kafasını yana eğdi «Eh..» dedi «Hiç olmazsa bir beş kâğıt vermelisin.» Sonra eliyle ayaklarını, üstünün, başının çamurunu gösterdi. «Bak ne hale geldik» dedi.

Adam bir şeyler düşündü. Bir şeyler hesap etti. «Çocuklar» dedi, «Size üç kâğıt versem de olur.» Çolak, sokağın öbür çocuklarını çağırdı. «Hadi bunu beyin garajına götürün» diye emretti. Adama döndü. «Çocuklara da yetmişbeş kuruş verin de, adam başına yirmibeşlik düşsün» dedi.

Adam elini cebine soktu. «Peki öyle olsun» dedi. Çolağa bir ikibuçukluk bir de elli kuruş verdi. Çolak elini üstüne iyice silerek parayı aldı. Büyük bir adam gibi paraya baktı. Ali'ye gösterdi. «İkibuçukluk gıcır gıcır ha» dedi. «Bak, yepyeni.» Ali, paraya donuk donuk baktı. Hafifçe dokundu. «Birer buçuk ha» dedi. «Heye» dedi Çolak «Birerbuçuk.»

Çocuklar, lastiği ite ite sokaktan çıkardılar. Ali arkalarından baktı. Çocuklar köşeyi dönüp kayboldular.

Çolak paraya bir kez daha baktı. Evirdi çevirdi. «Annem çok sevinecek» dedi. «Babama da tütün alırım. Sen ne alacan?»

«Ben mi?» dedi Ali, «Ben ekmek alacam. Sonra biraz peynir, birkaç baş da soğan aldım mı, bak sen o zaman dalgaya. Eve gidip, kapıyı açın be diyeceğim. Babamla, annem elimde ekmekleri görünce kimbilir ne kadar sevinecekler. Para artarsa, ben de babama tütün alırım.» Kafasını bir tuhaf salladı. «Hadi gidelim» dedi. Yüzlerinde bir sevinç dalgası büyüdü. Gözleri ışıdı. Koştular.

Güneş, mavi boyalı bir evin üzerinden batıyordu. Ali, koltuğunda iki ekmek, beyaz bir kâğıda sarılmış peynir, birkaç baş da yeşil soğanla, kaldırımın kenarında durdu. Eve gittiğinde, babasının, annesinin nasıl sevineceklerini düşündü. Yoldan gelip geçenlerin, kendisine, ekmeğine bakıp bakmadıklarına dikkat etti. Hiç kimse ne kendisine ne de ekmeğine bak-

mıyordu. Oysa Ali, geçenlerin kendisine, ekmeğine bakıp «Bak çocuk ekmek almış» demelerini istiyordu.

Çolak, küskün küskün geldi. Yenilmiş bir sesle «Börek kırk kuruş olmuş» dedi. «Bende yirmibeş kuruş var.» Derin bir göğüs geçirdi. Yüzü acı çizgilerle karalandı.»

«Tütün de otuz kuruş olmuş» dedi Ali. Avucunu açıp yirmibeş kuruşu gösterdi «bende de bu var» dedi. Çolağa, bir şey isteyecekmiş gibi baktı. Çolak «İstersen sana beş kuruş veririm» dedi. Ali'nin gözleri yaşardı «Valla çok iyi olur» dedi. «Çoktandır cıgara poçiği topluyorum babama. Tütün götürürsem çok sevinecek. Babamın çoktandır güldüğünü görmedim.» Sonra Çolağın boynuna sarıldı. Koltuğunun altındakiler çamurlu sulara döküldüler. Elleri Çolağın omuzlarından düştü. Gözlerindeki yaşlar daha bir irileşti. Yere öyle bir baktı ki... Çamurlara belenmiş ekmeğin üzerine birkaç damla göz yaşı döküldü. Peynirin kağıdı açılmış, etrafa yayılmıştı. Çamurların içinde diz çöktü. Peynirin temiz kalanlarını topladı. Onu da kendisi çamurlara atıp koşarak uzaklaştı.

1957

oğluma hikâyeler

HAYATA SEYİRCİ KALMAK KÖTÜDÜR OĞLUM

Bisiklete binmesini yeni yeni öğreniyordu. Dengesini tutturamadıkça düşüyordu. Dizi, kolları acıyordu düştükçe. Çocuk, dizinin ve kollarının acısına aldırmıyordu; fakat, düşmesine gülen, kendisiyle alay eden çocukların tavırları cesaretini kırıyordu. Onlar güldükçe, kendi kendine söyleniyordu:

«Ben bisiklete binmesini öğrenemeyeceğim galiba!»

Toz - toprak içinde, frensiz, çamurluksuz çıplak kiralık bisikletlerle düşe - kalka bisiklete binmeyi öğrenmeye çalışan bütün çocuklar içinde en çaresiz, en beceriksiz kendini görüyordu. Bir çeşit güvensizlik sarmıştı bedenini.

Üzgün, kolları, dizleri ayakları ağrılar içinde eve döndü. Pantolonu, gömleği yer yer yırtılmıştı.

«Yine mi bisiklet?» dedi annesi öfkeyle. «Hergün bir yerini yırtıyorsun. Bıktım senden! Bir gün de kafanı kıracaksın, o zaman kurtulacağım senden.»

«Bir daha bisiklete binmeyeceğim» dedi çocuk.

«Çok şükür aklın başına geldi» dedi annesi. «Bak buna çok sevindim işte.»

Çocuk, kırık yüreğini dolduran gülüşmelerin etkisini atamıyordu üstünden. Kendisiyle alay eden çocuklara için için kızıyordu.

Annesi sordu:

«O kadar söyledim sana, dinletemedim... binme şu bisiklete, dedim... bütün harçlığını götürüp o kel bisikletçiye verdin. Şimdi n'oldu da birden vazgeçtin bu işten, anlamadım... neden?»

«Öğrenemeyeceğime aklım kesti...» dedi çocuk. «Gülüyorlar bana. Ben düştükçe çocuklar gülüyorlar bana, dalga geçiyorlar benimle. Ben de bir daha gitmeyeceğim oraya.»

«İyi edersin» dedi annesi. «Bisiklete vereceğin parayle kendine birşeyler alır yersin. Şeker yersin, leblebi yersin. Zaten kıracaktın biryerini... iyi oldu. Gel seni öpeyim.»

Akşam babası eve dönünce annesi dedi ki:

«Haberin var mı? Oğlun bisiklete binmekten vazgeçti artık...»

«Niye?» dedi babası.

«Çocuklar gülüyorlarmış... seninki düştükçe dalga geçiyorlarmış.»

«Öyle mi?» dedi babası. «Nedeni gerçekten bu mu?»

«Bu... hep gülüyorlar bana.. ben düştükçe ıslık çalıyorlar, alkışlıyorlar beni, cesaretimi kırıyorlar.»

Baba, oğlunun yüzünü saran kırıklığı, kendine güvensizliği, yenilmişliğin acısını görüyordu.

«Bu kararın hiç hoşuma gitmedi oğlum» dedi. «senin yaptığına bir çeşit korkaklık denir... kaçmak denir...»

«Niye korkaklık olsun baba... kaçmak olsun?»

«Öyle işte...»

«Niye korkaklık olsun... o kadar düştüm, kolum yanlarım acıdı, hiç ağlamadım. Kafamın üstüne düştüm, yine ağlamadım... düşmekten hiç korkmadım ki...»

«Acı çekmekten korkmadın, doğru. Ama çocukların sana gülmelerinden, seninle dalga geçmelerinden korktun,bisikleti bıraktın kaçtın. Bu da korkmaktır oğlum, bu da kaçmaktır. Hem de işin en kötü yanı budur...»

Çocuk,babasının ne demek istediğini az çok anlıyordu. Fakat, onların gülmelerini, dalga geçmelerini göğüsleyecek gücü göremiyordu kendinde.

Babası dedi ki:

«Her işin bir acemiliği vardır oğlum... en usta terziler bile işe ilk başladıkları zaman iğne tutmasını bilmiyorlardı. Dünyanın en iyi boksörleri bir zamanlar yumruk nasıl sıkılır, bilmiyorlardı. Dünyanın en iyi yüzücüleri suya ilk girdikleri zaman korkmuşlardır belki. Buna benzer çok şey sayabilirim sana.»

Oğlunun yüzündeki tepkileri inceledi bir süre.

Sonra dedi ki:

«Yarın ilk işin doğru kel bisikletçiye gitmek olsun. Al sana para... sakın o çocukların tavrı korkutmasın seni. Sana gülecekler, seninle dalga geçecekler, hiç al-

dırmayacaksın onlara. Onlara inat öğrenceksin bisiklete binmeyi. Kafan kırılacak, gözün yarılacak, ama öğreneceksin. Her iş böyledir oğlum... her iş başlangıçta zor gelir adama.. birtakım insanlar, öğrenmeye yeni yeni başlayan insanları küçümserler, onları horgörürler... sanki onlar analarının karnında öğrendiler ustalıklarını... anladın mı beni?»

Çocuk babasının inançlı, kararlı yüzünde, kendisine aşılamak istediği güveni gördü.

Baba dedi ki:

«Üç gün daha gülerler sana... dört gün daha dalga geçerler... sonra... sonra n'apacaklar? Yalnız bisiklet konusunda değil, her, her işte.. kimseye aldırma, kimsenin küçümseyen bakışı seni korkutmasın... başarmak için çalış, çırpın...»

«Ne güzel akıllar veriyorsun çocuğa...» dedi anne.

Baba oğlunu kucakladı, bir çeşit sarsalayarak.

«Bak sana ne anlatacağım» dedi. «Bu annene kalırsa sen hapı yutarsın oğlum. Çünkü senin annen tıpkı benim anneme benziyor. Benim annem de böyleydi, beni çok severdi. Titrerdi üstüme. Ailenin tek çocuğuydum. Başıma bir şey gelmesin diye, aman ağaca çıkma oğlum, düşersin... aman suya girme oğlum, boğulursun... aman kimseyle güreşme, bir yanını kırarsın, diye diye beni herşeye seyirci bir insan haline getirdi. Hayata seyirci kalmak kötüdür oğlum. Hayatın iyi, uslu bir seyircisi olmaktansa, hayatın içinde başarısız bir adam olmak bin kere daha iyidir. İyi bir boks seyircisi olmaktansa, kötü bir boksör olmayı göze almak daha iyidir oğlum...»

Çocuk kendisine gülen çocukları düşünüyordu.

«O çocuklar seni korkutmasın oğlum» dedi baba.

Güney, Ekim 1978, Sayı 10, İst.

Adana, 31 Ağustos 1957

*

(.....)

«Serseri Neron'un üzerinde çok durdum. Daha yeni bitti. Dergiye falan vermek önemli değil. Ama insan çalıştıklarının karşılığını görmek istiyor.Belki bunun için yayınlatılıyor. Ben bir bakıma kendim için yazıyorum. Hani insanın bir iç huzursuzluğu vardır ya, işte ben yazılarımda bu huzursuzluğumu kısmen bile olsa atıyorum. Aradan bir zaman geçiyor, yine aynı sıkıntılar.. İşte böyle Abi. Serseri neron'u bir yere göndermedim. Bir suretini şimdi size gönderiyorum. Bilmem beğenecek misiniz? «Mavisiz Yalnızlık»ı da bir gün gönderirim., Ben buna sosyal sürrealizm dedim. Belki sürrealizmin sosyali olmaz diyeceksiniz. Şimdi «Ay Tutulmasına Karşı Ayaklanma»** adlı bir yazı üzerinde çalışıyorum. Bunların' da birer suretini göndereceğim.*

«Ay Tutulmasına Karşı ayaklanma» da sosyal sürrealizm dediğim cinsten. Ben her öyküde başka başka nedenler vermeye çalışıyorum. Başarı gösterip göstermediğimi bilmiyorum. Kendime güvenim var. Şimdi bir şeyler veremiyorum belki. Ama ileride vereceğim. Bu gün değilse yarın, yarın değilse öbürgün. Zaten salt bugün için çalışmayı gereksiz buluyorum. İnsanlardan da bunun böyle olmasını istemiyorum. Örneğin bugünün çalışmaları salt bugünün çerçevesi içinde kalıyorsa, o çalışma yetersizdir. Daha iyi iş verecek çareler aramalı. Kişilerin mutlulukları da bugün değil, yarın için çalışmakla olur kanısındayım. Bunları salt ben söylemiyorum. Zamanında söylemişler. Söylemişler ama, bugüne kadar kabul edilmemiş ve bunun için bütün kavgalar birden kopmuş. Neyse, bunları yazmam gereksiz, kendimi tanıtıyormuşum gibi bir şey oluyor.(...)»

Vedat Günyol'a gönderdiği bir mektuptan. Milliyet Sanat Dergisi; S. 175, 1987. (*) Adı geçen bu Öyküler bulunamadı.

SÖYLEŞİ

YILMAZ GÜNEY OLAYI

Türk sinemasının en özgün ve en güçlü yapıtlarından biri olduğuna şüphe edilmeyen Umut'un sansür tarafından yasaklanmasının ülke ölçüsüde protestolara yol açtığı günlerde, Hüseyin Baş, Atillâ Dorsay ve Onat Kutlar, Yılmaz Güney ile birlikte olaya eğiliyorlar.

ONAT KUTLAR — Adınız?

YILMAZ GÜNEY — Yılmaz Pütün.

K. — Sinemadaki adınız?

G. — Yılmaz Güney.

K. — Nerede, ne zaman doğdunuz?

G. — 1937'de Adana'nın Yenice köyünde. Önce ahır olan bir evde. Sonra okul oldu. Daha sonra yeniden ahır. Şimdi ev.

K. — Adana'ya yakın mı köyünüz?

G. — 27 kilometre.

K. — Kaç yaşına kadar köyde kaldınız?

G. — 11 yaşına kadar. Üç sınıflı bir okulu tamamladıktan sonra Adana'ya geldim. Orada ilkokulu, orta'yı ve liseyi bitirdim. Daha sonra İstanbul'da İktisat Fakültesine girdim.

HÜSEYİN BAŞ — Çocukluğundan sözeder misin?

G. — Irgatlık yapıyoruz köyde, bağ bekçiliği yapıyoruz, pamuk topluyoruz v.b.

K. - Sanatla ilişkin nasıl başladı?

G.— Köyde bir Yakup vardı. Şiir yazar, şiir okurdu. Beni etkilemişti. Hayranlık duyuyordum ona. Çok ta hızlı koşuyordu. Oysa ben ne onun kadar hızlı koşabiliyordum, ne de onun gibi şiir yazabiliyordum. Sinemayla ilk kez kente gelince karşılaştım. Kovboy filimleri, seriyal filimler.

ATİLLÂ DORSAY — Yani çocukluğunda sinemaya gitmedin!

G. — Yok. Sinemayla karşılaşmam on üç yaşlarında oldu. Kavgalı dövüşlü filimlerin gösterildiği fukara sinemalarına gidiyorduk. Kendimizi daha rahat hissediyorduk bu sinemalarda. Meselâ bir Galatasaray Sineması vardı, çok güzeldi. Önünden geçer bakardık. Ama çok lükstü, gitmeye korkardık. İstesek parasını verip girebilirdik. Ama ne kıyafetimizi, ne de yapımızı uygun görmezdik o sinemaya.

K. - Peki Yılmaz, edebiyatla daha somut ilişkilerin ne zaman başladı?

G. — Lisenin ikinci sınıfındayken, okul duvar gazetesine hikayeler yazma merakı. Belki bir kişilik ispatından gelen bir şey. İlk hikâyemi okulda gazeteye basmadılar. Hasta olan karısını şehre getiren, parası

pulu olmayan, bu yüzden doktora tavuk vermek isteyen bir köylünün öyküsüydü bu. Ben o zaman sosyalistlik nedir, sol cephe nedir, solculuk nedir bilmiyordum.

A.D. — Ama Türkiye'nin gerçeğinin sınıfsal çelişkiyle ilgisini hissetmişsin. Önemli olan bu.

G. - İçinde yaşamışım ben bunun. Adana'da iken hikâyeler yazmaya başladım. Aramızda toplanarak Varlık dergisi, Yeni Ufuklar'ı Pazar Postası'nı izlemeye başladık. Daha önce boş bir adam sayıyordum kendimi. Oysa artık koltuğunun altında Yeni Ufuklar'ı taşıyan ve bundan gurur duyan bir adamdım. Sonra hikâyelerim yayınlandı. İlk kez kendime güven duydum. Hikâyeci Yılmaz'dim...

K. — Filmlerinde hangi insanı canlandırdın?

G. — İlk yaptığım filimlerde yarattığım tip, aşağı yukarı ezilmiş bir adamdır. Durmadan kaçar. Ekmeğinin derdindedir. Kendi işindedir. Birtakım olaylar oluyor, o karışmak istemez. Fakat hep mecbur edilir. Bu kaçan, kovalanan adam bir yerde isyan eder, patlar, ortaya atılır, vurur kırar. Fakat sonunda hep yeniktir. Hep halkımın karakterini taşıyan insanları oynadım. Yabanın kadınına bakmayan, dürüst bir kişiliği canlandırdım. Bunu düpedüz yaşamımın getirdiği deneylerden çıkardım. Gerçekten de halkımın temel niteliklerinden biridir bu. Özel yaşamımda da şimdiye kadar bir arkadaşımın sevgilisine bakmamışımdır. Türk halkının geleneğinde de bu vardır. Bugün Anadolu'da birtakım yalanlar söylenebiliyor ve halkın görenekleri yozlaştırılıyorsa, bunun nedenleri ekonomik yapıda aranmalıdır. Yaşamın gittikçe zorlaşmasında aranmalıdır.

A.D. — Sinemanın halkların uyandırılmasında, eği-

tilmesinde etkin bir rol oynadığı kabul edilmiş bir gerçek. Devrim yapan ülkelerde devrime uygun bir sinema da meydana geliyor. Türkiye'de bugünkü durumuyla Türk sinemasının böyle bir rol oynadığını söyleyemezsin sanırım. Senin filimlerin belli bir kaliteyi tutturan filimler. Bu konuda filimlerin devrim bilincinin aşılanması konusunda bir etkisi oldu mu sence?

G. — Filimlerimin devrimciliğinden sözedilemez pek. İlk filimlerimle olsa olsa seyircime belli bir direnme bilincinin aşıladığım söylenebilir. Boyun eğmemesi, mücadele etmesi gerektiğini getirdim. Fakat bu, devrimci filim için yeterli değildir.

H.B. — Şimdi filimler yaparak halkına borç ödeme bilincine vardığını söylüyorsun.. Bu nasıl oluştu?

G. — Evet, belli bir döneme geldikten sonra bugünün ticari şartları içinde kullanılan bir oyuncu durumuna düştüm. Para getirmesi gereken bir oyuncu. Ticari kaynak olarak görülen bir oyuncu. Ticari kaynaklara dönen şartlanmış seyircinin isteklerine göre kullanılan bir sanatçı durumu benim için ve halkım için zararlı bir durumdu. Bugünkü ticaret adamlarının bir âleti durumunda halkıma kötü şeyler veriyordu. Hep aynı şeyleri yapan bir âlet durumunda kendimi tüketmekte olduğumu hissettim. Başka bir yere bakmak, başka kaynaklara yönelmek gerekliydi.

K. — Türk sinemasının bugünkü durumuyla belli bir ticari sömürünün organı olduğu söylenebilir mi genel anlamda?

G. — Türkiye'nin belli bir ekonomik yapısı vardır. Türk sineması da elbette bu ekonomik yapının bir yansıması olarak alınabilir.

H.B. — Arada bir sana bazı skandallar ya-

kıştırılıyor; sansasyonel haberler çıkıyor basında senin hakkında.. Doğru ya da yanlış. Bunlar Yılmaz Güney mitosunu besleyen şeyler mi? Yoksa abartılıyor mu?

G. — Gerçekte benim kavgam başka yerde. Sinemada ve daha genel anlamda.. Fakat bunun genellikle kimse farkında değil gibi görünüyor. Şimdi terkediliyor. Bir yerde haksızlıkla karşı karşıya geldiğim zaman kavga ediyorum. Bakıyorum üç - beş kişi bir arkadaşı dövmeye kalkıyor, ben o zaman kavga ediyorum. Yoksa durup dururken kavga çıkarmam. Silah taşma meselesi de öyle. Bugüne kadar çeşitli düşmanlıkları kazanmış bir adamım. Her gün devamlı olaylar olur.

K. — «Umut»a gelelim isterseniz.. Demin sen, sinemada kavga veren arkadaşlar zincirinin son halkası olduğunu söyledin.. Peki, Umut'un Türkiye'de bugüne kadar yapılmış filimlerden bir ayrılığı var mı? Bana esaslı bir ayrılığı var gibi geliyor. Özellikle belgesel yapısıyla..

G. — Öyle dememek gerek kanımca. İnsan ve çevreye bakış açısında yeni bir şey getiriyor denebilir belki. Zaten sanatçıları birbirinden ayıran şey,dünyaya bakışları ve bakış biçimlerindeki ayrılıktır. Seçiş şekilleridir. Benim seçişim, benim bakışım belki hayata çok daha yakın, bu da belki filmi çekerken sinema yapacağımı düşünmemiş olmamdan geliyor.

H.B. — Filmi yaparken bir gerçekliğe ulaşma kaygısı duydun mu?

G. — Umut'ta altı çizilebilecek, üzerinde durulabilecek şeyler vardı. Bunlardan özellikle kaçtım. Hayatın kendisi olsun istedim. Çoğu zaman bazı sokaklarda hızla geçeriz ve farkına varmayız çev-

remizdeki şeylerin. Ben durup baktım çevreme ve onları anlattım.

H.B. — Umut'ta öyle bir hayat çiziyorsun ki, tahammül edilir gibi değil. Sonra bu acı yaşamı bir yanılgı, bir umutsuzlukla bitiriyorsun. Peki filmin adı niye Umut?

G. — Halk, gelecek şeyin ne olduğunu, hattâ umudun ne olduğunu da bilmiyor. Bizim halkımız devamlı bir bekleme içindedir. Benim anlattığım umut, aslında bu bekleyişin hikâyesidir. Aldatıcı bir umudu anlatmak istedim. Umut, bizim hayatımızın bir parçasıdır. Ayağı yere basan bir insan boş şeyleri hayal edip umutlanmaz. Toplum belli bir düzeye ulaştığı zaman insanlarda hayala dayanan umutlar kalkar. Umut, düzen bozukluğunun bir simgesidir.

K. — 1960 sonrası genel panoraması içinde nispeten gerçekçi filimler çevrildi. 60'tan sonra süre devam eden bu eğilim Akad gibi yönetmenlerin dışında başka bir arama şeklini aldı. Şimdi bu panorama içinde sen filmini nereye yerleştiriyorsun?

G. — Ben sokağa bakıyorum ve görmek istediklerimi görüyorum. Meselâ kimi görürüm? Kapıcıyı, şoförü, köfteciyi, bir an gelip geçen cicili bicili bir adam benim için sadece bir renktir.

K. — Peki şöyle denebilir mi: Sen bugün Türkiye'de günlük hayatın cicili bicili insanlarını arayan yönetmenlerinin dışında, Türk halkının günlük yaşamını anlatarak sinemamız için olumlu bir yere varılacağına mı inanıyorsun?.

G. — Yaptığım şey o.

K. — Umut böyle bir filim. Fakat Umut'la yetineceğim bir kesit verdim, yeter mi diyorsun, yoksa bu sende genel bir eğilim midir?...

G. — Genel bir eğilimdir. Genel sinema eğilimimdir. Meselâ bazı sahnelerini çektiğim «Benim Adım Kerim» filmine bakıyorum, benim çektiklerim ayrı bölümler gibi duruyor. Meselâ evsizleri, çingeneleri çekmiştir. Adamların evleri barkları yok. Hiç bir şeyleri yok, arabalarda yaşıyorlar.. Ben onları çekmişim.

A.D. — Peki Yılmaz, daha önceki iki filminde destansı bir anlatım vardı.. Seyyit Han'da olsun, Bir Çirkin Adam 'da olsun. Umut'ta bu yok?

G. — Umut'ta da var. Buradaki destan gerçeğin destanıdır. Benim çevirdiğim diğer filimlerde bu anlatım değişiktir ve bu sanatçının tekrara düşmemek için yaptığı bir aramadır. Ve yapılan hiçbir filim bitmiş bir filim değildir. İşte yapmak istediğim filim budur. Bunu da yaptım demiyorum hiçbir zaman..

H.B. — Filmi seyreden bazı arkadaşlarımız, filmin saptayıcı bir rolü olduğunu teslim ettiler. Fakat filmin bir çıkış, bir mesaj getirmediği için herhangi bir devrimci çizgiye oturmayacağını söylediler. Bu konuda ne düşünüyorsun?..

G. — Bu filim eğer bir çıkış getirmiş olsaydı filim olmaktan çıkardı. Yol gösteren bir duruma gelirdi. Ayrıca devrimci sinemayı da böyle almıyorum. Devrimci sinema yol gösteren değil, onları düşünmeye sevk eden filmlerdir. İleride kuşkusuz baştan sona kadar birtakım şeylerin söylendiği filimler de yapılacaktır. Bu dediğim gibi, devrimci sinemanın ilk noktalarından biridir. Düşünmeden bir insanın herhangi bir şey yapabilmesine imkân yoktur. Ben sadece düşündürmek istiyorum.

A.D. — Umut'un ticari şansı ne olacak sence?

G. — İstanbul'daki durumu her taraftaki şansını

belirleyecektir.

K. — Demin sanat ve devrim ilişkisinden söz ediyorduk.. Gerek yazdıklarından, gerekse yaptığın filim ve konuşmalardan politik yapın konusunda aşağı yukarı bir fikir edinmek mümkün. Bir sanatçı olarak politik düşüncelerini, sorumlu bir sanatçı olarak politik düşüncelerini, sorumlu bir sanatçı olarak anlatır mısın?

G. — En kötü sanatçı bile bugün bu düzenin karşısındadır. Kıyaslama yapılırsa, ben sol'da kalan sanatçıların içindeyim. Devrimci bir sanatçıyım...

H.B. — Peki Yılmaz Güney.. Sen sinemanın dışında, memleketin ekonomik, siyasal durumuyla, belirli birtakım politik hareketlerle ilgileniyor musun?

G. — Gerçek devrimci bir sanatçı memleketinin politik ve ekonomik durumuyla yakından ilgilidir. Kendisini bunun dışında gördüğü an, sanatçı niteliğini yitirir.

H.B. — Peki sence bir sanatçı bunları sadece bilmekle yetinebilir mi,yoksa eylemin içinde bizzat yer almalı mıdır?

G. — Eylemin dışında olduğu zaman bir sanatçı, eski devirlerin sanatçıları olur, otururlar, yazarlar, atarlar.. O'kadar.

H.B. — Sen bunların birbirine bağlı bir bütün olduğunu söylüyorsun..

G. — Tabii.. Bunlar birbirinden ayrılmaz bir bütündür.

K. — Gençliğin devrimci eylemi konusunda ne düşünüyorsun?

G. — Gençlik bugün en doğru eylemi yapıyor. Birtakım gruplaşmalar var, belli bir cephenin bölünmesi

bence yanlış. Taktik ve stratejide birtakım ayrılıklar oluyor, bunların henüz zamanı olmadığı fikrindeyim. Filiz halindeki devrimci hareket kendi tarafımızdan baltalanmamalı. Bunlar karşı taraf için bir silâh oluyor. Şimdiden birbirine düşen adam halkın da gözünden düşüyor. Bunun hesabını yapmak zorundayız.

H.B. — Aslında özlediğin, imkân olsa yönetmenlik değil m?

G. — Biz bir hesap yaptık hanımla, kaç sene sonra sinemayı bırakabilirim? Bir maddi birikim yapmak zorundayım ve ben bu birikimle ne kadar idare edebilirim, bir yönetmen olarak benim bundan sonraki yapacağım filimlere bir prodüktör para yatıracak mıdır? İmkânı yok yatırmayacaktır! Oyuncu olarak kabul ediyorum. Ama yönetmen olarak taviz vermek istemiyorum.

H.B. — Sana engel olan nedir?

G. — Halka faydalı filim yapayım diyorum. Ben de kendi çapında bir sınıf kavgası sürdüren adamım. Nasıl sürdürebilirim bu kavgayı?..Bir sinemacı olarak sinema yapmakla ya da oturup roman ve hikâye yazmakla.. sinema, bütün bu şeyler içinde halka giden en etkin yol. Bunun için ben, geldiğim sınıfın adamı olarak sınıfımın içinde bulunduğu çıkmazlara... ve bunun nasıl, kimler tarafından kullanıldığına ışık tutmak istiyorum. Yönetmen olarak benim getireceğim şeyler bunlar.. Belki bir süre sonra benim sinema oyuncusu olarak çalışmam engellenebilir. Filimlerim yasaklanabilir. Bunların benim için hiçbir önemi yok. Ben belki o zaman kendimi daha rahat hissedeceğim...

Cumhuriyet, Sanat - Edebiyat eki, Kasım 1970

YABA YAYINLARI

- Çeviri Kitaplar

Vladimir Nabokov

SOLGUN ATEŞ

Çev: Yaşar Günenç

✤

Boris Eichenbeum

EDEBİYAT KURAMI

Çev.: Sedat Umran

✤

Jack London

DÖNEK

Çev.: Ahmet Goran

✤

Pierre Bourgeade

ÖLÜMSÜZ BAKİRELER

Çev.: Yaşar Günenç

✤

A. Puşkin

ERZURUM YOLCULUĞU

2. Basım

Çev.: Zeki Baştımar

✤

James Joyce

ULYSSES

2. Basım

Çev.: Yaşar Günenç

Yılmaz GÜNEY
GENÇLİK ÖYKÜLERİ

ÖLÜM BENİ ÇAĞIRIYOR

Yılmaz Güney
halktan bir kişi olarak
Adana'da yokluğu yoksulluğu görmüş,
işçiyi, işçiliği yaşamıştır.
Hayatın acı yanlarına karşı
tepkileri bu dönemde daha çok
psikolojiktir.
"Ölüm Beni Çağırıyor"daki öyküler
Güney'in anlatış biçimlerindeki
birinci döneminin ürünleridir.
Halkın, ezilen insanın yaşantısı
ve psikolojisini kendi yaşantı
ve psikolojisiyle özdeşleştirir.
Bu öykülerdeki özgünlük,
İşlenen temadan çok, bu temayı
"işleyiş biçiminde" ortaya çıkmaktadır.
Tema olarak bireyin toplum içindeki
durumu ve insan ilişkileri temel alınırken
anlatımda fantastik gerçekçiliğin
anlatıma getirdiği olanaklara yaslanılır.
Toplum ve birey ilişkilerinin bilinçaltına
yansıyış biçimleri eylemler ve diyalogların
yoğun kullanımıyla betimlenmiş,
canlı bir anlatımla kuşatılmıştır.
Daha ileri giderek bu öyküler için
"Yılmaz Güney'in sinema tutkusunu
edebiyatın malzemesiyle gidermesi" de
denilebilir.
Hem fantastik hem olağanüstü;
Hepsi de Yılmaz Güney kokulu.
"Ölüm Beni Çağırıyor"u yayımlayarak
ölümsüz sanatçının kalıtına bir yapıt daha
katmanın onurunu yaşıyoruz.

Y A B A

ISBN 975-386-022-6